

3.1 ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลนครเชียงใหม่

3.1.1 ประวัติความเป็นมาของนครเชียงใหม่

ในปี พ.ศ. 1839 พญามังรายได้ทรงปรึกษากับพระสหายทั้งสอง คือ พญาร่วง และพญาจางเมือง ในการหาทำเลที่ตั้งเมืองใหม่ขึ้น ซึ่งก็คือ เมืองเชียงใหม่นี้เอง เมืองเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของอาณาจักรล้านนามาตั้งแต่อดีต

ความเปลี่ยนแปลงทางด้านการปกครองหรือเศรษฐกิจ ไม่ได้ทำให้เมืองเชียงใหม่ด้อยคุณค่าลง หรือความเป็นศูนย์กลางของความเป็นภาคเหนือของเชียงใหม่ลดน้อยถอยลง แต่ในทางตรงข้าม กลับทวีเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลไทยในหลายยุคหลายสมัยก็ได้มีความพยายามกระจายความเจริญออกไปสู่เมืองอื่นๆ ในเขตภาคเหนือ แต่ถนนทุกสายที่มุ่งสู่ภาคเหนือยังมุ่งสู่เชียงใหม่ อาจกล่าวได้ว่า พญามังรายมีวิสัยทัศน์ในการสร้างเมืองเชียงใหม่ ณ ที่นี้ ทำเลของเมืองเชียงใหม่อยู่ที่ราบเชิงคอกยสุเทพ มีลำน้ำแม่จ่าไหลลงมาจากคอกยสุเทพ ผ่านทางด้านเหนือของตัวเมืองเชียงใหม่ แล้วไปบรรจบแม่น้ำปิงทางตอนใต้ตัวเมืองเชียงใหม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีขนาดกว้าง 800 วา ยาว 800 วา มีพื้นที่ในเขตกำแพงทั้งหมด 640,000 ตร.ว. หรือ 1,600 ไร่ มีคูน้ำล้อมรอบทั้งสี่ด้าน เพื่อป้องกันเมืองจากการโจมตีของศัตรู มีประตูเมืองทั้งหมด 7 ประตู ตามแผนที่ตัวเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2466 คือ

ทิศเหนือ	สามประตู	คือ ประตูช้างเผือก อีกสองประตูไม่ระบุชื่อ
ทิศตะวันออก	สามประตู	คือ ประตูท่าแพ ประตูช้างม่อข อีกประตูไม่ระบุชื่อ
ทิศใต้	สองประตู	คือ ประตูสวนปรุงกับประตูเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	หนึ่งประตู	คือ ประตูสวนดอก

ในแผนที่ของมิชชันนารี ซึ่งได้ทำงานในเมืองเชียงใหม่ในเวลานั้นระบุที่ตั้งวัดต่างๆ ในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ (ในเขตกำแพงเมือง) ว่ามีทั้งหมดประมาณ 50 วัด และตลาดใน 6 เขตกำแพงเมืองมีเพียงแห่งเดียว ที่บริเวณประตูเชียงใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอย่างน้อยตลาดประตูเชียงใหม่เป็นตลาดเก่าแก่ดั้งเดิม ที่มีอายุไม่น้อยกว่า 80 ปี จากแผนที่มิชชันนารีทำให้เห็นว่าตัวเมืองเชียงใหม่ มีการขยายตัวออกไปตามฝั่งแม่น้ำปิงหรือด้านทิศตะวันออกของตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของตลาดควโรรสและร้านค้าของคนจีน เป็นที่น่าสังเกตว่าในขณะที่ในตัวเมืองเชียงใหม่มีตลาดเพียงแห่งเดียว ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของตัวเมือง แต่ในส่วนนอกของเมืองเชียงใหม่ด้านทิศตะวันออกกลับมีตลาดถึงสองแห่ง คือ ตลาดควโรรส (บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตลาดทั้งสองแห่งตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำปิง ตรงจุดที่เป็นท่าเรือที่ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมค้าขายที่สำคัญของ

เชียงใหม่ ตลาดทั้งสองนี้ก็เช่นกัน ที่มีอายุไม่น้อยกว่า 80 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดวโรรสที่ปรากฏอยู่บนแผนที่ของมิชชันนารี มาตั้งแต่ พ.ศ. 2456

3.1.2 การก่อตั้งเทศบาลนครเชียงใหม่

เทศบาลนครเชียงใหม่ เดิมเป็นสุขาภิบาลเมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2458 ขึ้นตรงต่อมณฑลพายัพ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2475 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ปฏิรูปการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย สถาปนาผู้แทนราษฎรจึงมีมติเห็นสมควรจัดเขตชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่มีสภาพเป็นสุขาภิบาลให้ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาล ดังนั้น ท้องถิ่นชุมชนสุขาภิบาลเมืองเชียงใหม่จึงมีฐานะเป็นเทศบาลนครมีนามว่า “เทศบาลนครเชียงใหม่” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2475 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 452 ตอนที่ 80 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2478 นับว่าเป็นเทศบาลนครแห่งแรกในประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ทุกประการ และมีพื้นที่ในความรับผิดชอบ 17.50 ตารางกิโลเมตร

ความเจริญของเมืองเชียงใหม่ได้แพร่ขยายออกไปรอบๆ บริเวณคูเมืองเดิมด้านต่างๆ โดยมีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ ศูนย์การค้า และที่ดินจัดสรร ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) รัฐบาลมีนโยบายเร่งกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยเลือกเมืองจากแต่ละภูมิภาคขึ้นมาเป็นเมือง เชียงใหม่ได้รับเลือกให้เป็นเมืองหลักของภาคเหนือตอนบน เพื่อเป็นศูนย์กลางการกระจายการพัฒนาออกจากเขตเมืองหลวง เทศบาลนครเชียงใหม่จึงได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว อาทิ ด้านการบริการขั้นพื้นฐาน การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การค้า การท่องเที่ยว จึงเป็นแหล่งดึงดูดให้ผู้คนอพยพเข้ามาอาศัยและประกอบอาชีพในตัวเมืองเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก และอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ชุมชนในเขตเทศบาลหนาแน่นและขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2526 เทศบาลนครเชียงใหม่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยให้ขยายเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ออกเป็น 40.216 ตารางกิโลเมตร โดยได้รับตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2526 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 100 ตอนที่ 53 ลงวันที่ 5 เมษายน พ.ศ.2526 โดยมีสำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่ 1 ถนนวังสิงห์คำ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ บริเวณบนฝั่งแม่น้ำปิงด้านทิศตะวันตก

3.1.3 ที่ตั้งลักษณะชุมชน

เทศบาลนครเชียงใหม่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 40.216 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 14 ตำบลชุมชนเมืองเชียงใหม่ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มน้ำปิงตอนกลาง ฝั่งคอยสุเทพ มีแม่น้ำปิงไหลผ่านใจกลางเมืองในแนวเหนือ - ใต้ ชุมชนดั้งเดิมหรือบริเวณเมืองเก่าตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ต่อมาเมื่อชุมชนได้พัฒนาให้มีความเจริญขึ้น โดยมีการขยายตัวข้ามแม่น้ำปิงมาทางฝั่งตะวันออก และภายหลังจากที่ได้มีการตัดถนนอ้อมเมือง ชุมชนได้พัฒนาออกไปหลายทิศทางด้านเส้นทางคมนาคม

และโครงสร้างสาธารณูปโภค ธุรกิจพัฒนาที่ดิน และที่พักอาศัยได้ขยายตัวเป็นอย่างมาก สภาพที่แท้จริงของชุมชนเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันไม่ได้คงอยู่แต่เฉพาะในเขตเทศบาลเท่านั้น แต่ได้ขยายออกไปตามบริเวณชานเมืองและชนบทโดยรอบ ซึ่งเทศบาลนครเชียงใหม่มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลสันผีเสื้อ ตำบลฟ้าฮ่ามและอำเภอแม่วิม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลหนองป่าครั่งและตำบลฟ้าฮ่ามบางส่วน

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองหอยและตำบลป่าแดด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อุทยานแห่งชาติป่าดอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จำนวนตำบล/ชุมชน ในเขตเทศบาล

ตำบลในเขตเทศบาลมีจำนวน 14 ตำบล แบ่งเป็นตำบลที่อยู่ในเขตเทศบาลทั้งตำบล จำนวน 8

ตำบลได้แก่	1. ตำบลหายยา	2. ตำบลช้างม่อย
	3. ตำบลศรีภูมิ	4. ตำบลวัดเกต
	5. ตำบลช้างคลาน	6. ตำบลพระสิงห์
	7. ตำบลฟ้าฮ่าม	8. ตำบลป่าตัน

เป็นตำบลที่อยู่ในเขตเทศบาลบางส่วน จำนวน 6 ตำบล ได้แก่

1. ตำบลสุเทพ	2. ตำบลป่าแดด
3. ตำบลหนองป่าครั่ง	4. ตำบลท่าศาลา
5. ตำบลหนองหอย	6. ตำบลช้างเผือก

3.1.4 ภูมิอากาศ

ในปี 2546 จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพอากาศเย็นตลอดปีมีอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 12.5 - 38.0 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยระหว่างร้อยละ 52.1 - 92.5 จำนวนวันฝนตกตลอดปี 97 วัน ปริมาณน้ำฝนประมาณ 889.6 มิลลิเมตร และเดือนที่อุณหภูมิสูงสุดในรอบปีคือเดือนพฤษภาคม วัดได้ 38.0 องศาเซลเซียส เดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุดในรอบปี คือเดือนมกราคม วัดได้ 12.5 องศาเซลเซียส

สภาพอากาศจังหวัดเชียงใหม่แบ่งได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - พฤษภาคม อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 13.8 - 38.0 องศาเซลเซียส
 ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - ตุลาคม อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 20.6 - 35.7 องศาเซลเซียส
 ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 12.5 - 34.3 องศาเซลเซียส

3.1.5 จำนวนประชากร

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2537 - 2547

พ.ศ.	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน
2537	81,557	83,734	165,291	67,256
2538	83,596	89,118	172,714	73,592
2539	87,531	94,064	181,595	62,008
2540	91,043	98,852	189,895	63,240
2541	82,125	89,010	171,135	65,104
2542	81,386	89,252	171,088	65,564
2543	81,847	89,865	171,712	66,399
2544	82,525	91,331	173,856	67,178
2545	74,819	84,584	159,403	67,809
2546	74,401	84,305	158,706	69,073
2547	78,835	87,937	166,772	68,053

ที่มา: งานทะเบียนราษฎรเทศบาลนครเชียงใหม่

จำนวนตัวเลขประชากรดังกล่าวมานี้ เป็นจำนวนตัวเลขของประชากรที่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรอยู่ในเขตเทศบาลเท่านั้น นอกจากนี้แล้ว ยังมีประชากรอีกจำนวนหนึ่งซึ่งเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพ นักเรียนนักศึกษา และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังเทศบาลนครเชียงใหม่ในแต่ละวันกลุ่มประชากรจำนวนนี้เป็นส่วนที่ไม่ทราบจำนวนแน่ชัด (ประชากรแฝง) ซึ่งเป็นประชากรที่เข้ามาใช้บริการสาธารณะด้านต่างๆ และบริโภคทรัพยากรของเมืองจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้กับเมืองอย่างมากมาย จึงนับเป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของเมือง

3.1.6 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากนครเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ในหลายๆด้านตลอดจนทำเลที่ตั้ง จากอดีตจนถึงปัจจุบันนครเชียงใหม่ได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในเทศบาลนครเชียงใหม่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของภาคเหนือ ทั้งทางด้านเมืองศูนย์กลางพาณิชย์ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดธุรกิจด้านพาณิชย์ ธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวมากมาย โดยมีสถานประกอบการดังต่อไปนี้

สถานประกอบการด้านพาณิชยกรรมภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ (ณ เดือนเมษายน 2548)

- สถานีบริการน้ำมัน	มีจำนวน	39 แห่ง
- ศูนย์การค้า	มีจำนวน	11 แห่ง
- ตลาดสด	มีจำนวน	22 แห่ง
- โรงงาน	มีจำนวน	26 แห่ง

3.2 ศักยภาพของนครเชียงใหม่ที่มีความสำคัญต่อถนนคนเดิน

3.2.1 บทบาทด้านกิจกรรมการค้าขาย

จากการที่เทศบาลนครเชียงใหม่ มีประวัติความเป็นมาในการเป็นย่านการค้าใจกลางเมืองมาตั้งแต่อดีต ย่านการค้าขายอันเก่าแก่ของนครเชียงใหม่ที่นักท่องเที่ยวยุโรปกันดี โดยเป็นที่นิยมในการมาเดินจับจ่ายซื้อของ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวนั้น แต่ยังเป็นย่านการค้าศูนย์กลางที่สำคัญสำหรับจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันยังคงมีกิจกรรมการค้าขายอย่างหนาแน่น ย่านการค้าที่สำคัญนี้ได้ครอบคลุมบริเวณตลาดวโรรส ตลาดต้นลำไย ถนนท่าแพ นอกจากย่านการค้าอันเก่าแก่แล้วยังมีการค้ารูปแบบธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว คือบริเวณถนนช้างคลาน หรือไนท์บาซาร์โดยเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวยังเป็นอย่างดี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- **ตลาดวโรรส** พื้นที่ตลาดวโรรสตั้งอยู่เลขที่ 12 - 14 ถนนวิชยานนท์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ มีฐานะเป็นตลาดเอกชน จะเปิดจำหน่ายสินค้าตั้งแต่เวลา 6.00 - 18.00 น. เป็นประจำทุกวันในช่วงเวลา กลางคืนมีการขายอาหารบริเวณสามแยกถนนวิชยานนท์ตัดถนนช้างม้อย มีกิจกรรมหนาแน่นตั้งแต่เวลา 19.30 - 23.30 น. ทำให้เกิดช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงบทบาทพื้นที่ ทำให้ตลาดวโรรสมีสีสันทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน มีนักท่องเที่ยวและผู้ที่มาเดินซื้อของเป็นประจำจำนวนมาก เนื่องจากมีสินค้าที่มีหลากหลายรูปแบบ จะมีบรรยากาศคึกคักมากในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เพราะลูกค้าที่มาซื้อสินค้านี้มีทั้งชาวเมืองเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

- **ตลาดต้นลำไย** ตั้งอยู่บนถนนวิษยานนท์ ต.ช้างม้อช อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ตรงข้ามกับตลาดวโรรส เป็นตลาดของเอกชน มีกิจกรรมการค้าส่งและค้าปลีก ผักสด ผลไม้ เป็นแหล่งขายดอกไม้เมืองหนาว ตั้งเป็นแผงลอยจำหน่ายดอกไม้สดนานาพันธุ์ เปิดจำหน่ายในช่วงเวลา 4.00 - 24.00 น. ซึ่งดอกไม้เหล่านี้มีทั้งพ่อค้านำมาส่ง และรับซื้อยังแหล่งเพาะปลูก โดยรับซื้อสินค้าจากอำเภอต่าง ๆ รวมถึงตลาดค้าส่ง ที่สำคัญของนครเชียงใหม่ด้วย รวมทั้งยังเป็นศูนย์รวมรถโดยสารประจำทางของเมืองเชียงใหม่และการคมนาคมที่สำคัญในย่านใจกลางเมือง

เนื่องจากความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองส่งผลให้ ตลาดวโรรสและตลาดต้นลำไยมีการขยายตัวทางด้านกายภาพ และทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และทำให้พื้นที่ขาดการจัดระเบียบที่ดีรวมทั้งมีสภาพที่แออัด การคมนาคมติดขัดเป็นอย่างมาก

รูปที่ 3.1 บริเวณภายในตลาดวโรรส (ภาคกลาง)

รูปที่ 3.2 บริเวณตลาดต้นลำไย

- **ถนนช้างคลาน (ตลาดไนท์บาร์ซ่า)** ถนนช้างคลาน เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่ในฐานะเป็นย่านขายของที่ระลึก ข้ามคำคืน และของฝากจากเชียงใหม่ โดยมีศูนย์รวมอยู่บริเวณไนท์บาร์ซ่า (Nightbazaar) ซึ่งเป็นตลาดขายสินค้าพื้นเมือง ร้านค้าส่วนใหญ่ขายของในช่วงกลางคืน สินค้าส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์พื้นเมือง งานหัตถกรรม ของประดับตกแต่ง ผ้าไหม เฟอร์นิเจอร์ ขนมและอาหารแห้ง เป็นย่านที่พักนักท่องเที่ยวประเภทโรงแรมขนาดใหญ่และเกสเฮาส์ ชาวต่างชาติที่มาเที่ยวเชียงใหม่จะมาย่านนี้มาก โดยส่วนใหญ่จะเดินทางเป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่งมีบริษัทนำเที่ยวเป็นผู้จัดให้บริการที่พักบริเวณโรงแรมในย่านนี้ แม้ว่าถนนช้างคลานจะไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวประเภทอื่นตั้งอยู่ แต่ก็เป็นย่านที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่มาก โดยอยู่ได้ด้วยธุรกิจการบริการด้านการท่องเที่ยว

รูปที่ 3.3 บริเวณสองข้างทางถนนช้างคลาน

- ถนนท่าแพ ถนนท่าแพเป็นถนนสายสำคัญมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ในอดีตถนนท่าแพเป็นเส้นทางหลักทางเศรษฐกิจทางคมนาคมทางน้ำ ที่ใช้แม่น้ำปิงเป็นเส้นทางเดินเรือ และเป็นถนนเส้นหลักในบริเวณย่านการค้าใจกลางนครเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของพื้นที่บริเวณกำแพงเมือง เริ่มต้นจากบริเวณประตูท่าแพด้านทิศตะวันตกถึงเชิงสะพานนวรัฐทางด้านทิศตะวันออก มีลักษณะเป็นย่านการค้าที่ประกอบด้วยความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันอาคารบริเวณที่ติดริมถนนนั้นเป็นการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม และที่อยู่อาศัยหนาแน่น มีเกสเฮาส์สำหรับนักท่องเที่ยว วัด ตลอดจนกิจกรรมการค้าเพื่อบริการการท่องเที่ยว เช่น บริษัททัวร์ ร้านอาหาร สีนค้าพื้นเมือง ร้านถ่ายรูป สถานบันเทิง ร้านอาหาร เป็นต้นซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาใช้บริการมากโดยเฉพาะในช่วงเวลากลางวัน ส่วนกลางคืนจะค่อนข้างเงียบและไปกึ่งคักบนถนนช้างคลาน การพัฒนาทางเศรษฐกิจของถนนสายนี้เห็นได้ชัดจากอาคารตึกแถวอยู่อาศัย โดยชั้นล่างเป็นการประกอบธุรกิจประเภทต่างๆ อยู่ทั่วไปตลอดทั้งสองฝั่งริมถนนท่าแพ ซึ่งในระยะถนน 1,080 เมตรนั้นมีสถาบันการเงินและธนาคารถึง 9 แห่ง หากเปรียบเทียบกับถนนสายต่างๆ ในนครเชียงใหม่แล้วจัดว่าถนนท่าแพเป็นถนนที่มีจำนวนสถาบันการเงินและธนาคารมากที่สุด และแสดงให้เห็นชัดเจนว่าถนนท่าแพเป็นถนนสายเศรษฐกิจสำคัญของนครเชียงใหม่

รูปที่ 3.4 กิจกรรมการค้าบริเวณถนนท่าแพ

3.2.2 บทบาทการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกบริการด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือตอนบน ในอดีตได้รับการขนานนามว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์” หรือ “เวียงพิงค์” เชียงใหม่ในวันนี้เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ และขนบธรรมเนียมประเพณีล้านนา ตลอดจนน้ำใจไมตรีของชาวเชียงใหม่ซึ่งเป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

โดยมีกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงใหม่ เป็น “ศูนย์กลางหลัก” ในการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีจุดของแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นมากที่สุดและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านศิลปโบราณสถานวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งความพร้อมด้านบริการ แหล่งที่พักมีทั้งโรงแรมขนาดใหญ่ห้าดาวจนถึงเกสเฮาส์ขนาดเล็ก ศูนย์การค้า ร้านอาหาร แหล่งบันเทิงตอนกลางคืน ในตัวเมืองยังประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง โดยเฉพาะการเที่ยวชมสถาปัตยกรรม ศาสนสถาน เช่น วัดพระสิงห์ วัดเจดีย์หลวง เที่ยวชมตลาดที่มีพืชผัก ผลไม้ ดอกไม้เมืองหนาว โดยสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไม่ไกลกันมากนัก และมีความสะดวกในด้านคมนาคม ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงใหม่จะเพิ่มขึ้นสูงมากในช่วงเทศกาลสำคัญ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงใหม่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

- จำนวนนักท่องเที่ยว

การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศการเดินทางมี 2 ลักษณะ คือ การเดินทางมาท่องเที่ยวเอง และการใช้บริการบริษัทนำเที่ยว โดยที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว และผู้มาเยือนประกอบด้วยโรงแรมเกสเฮาส์ บังกะโล รีสอร์ท บ้านญาติ/เพื่อน ที่พักในอุทยานแห่งชาติต่างๆ บ้านรับรองของทางราชการ และเอกชนอื่นๆ โดยในปี 2547 มีจำนวนผู้มาเยือนทั้งสิ้น 3,898,543 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 14.67 แยกเป็นนักท่องเที่ยว 3,623,395 คนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 15.17 และเป็นนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 275,148 คนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 8.145 สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว 45,066.88 เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 2546 (38,290.92 ล้านบาท) 17.70 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงใหม่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศเยอรมัน (แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่สามปี (พ.ศ.2547 และพ.ศ.2549 - 2551)

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้มาเยือน นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว พ.ศ.2542 - 2547

รายการ	2542	2543	2544	2545	2546	2547
จำนวนผู้มาเยือน	3,319,692	3,361,764	3,452,878	3,460,886	3,399,906	3,898,543
ชาวไทย	2,012,735	2,001,757	1,907,551	1,852,168	1,922,059	2,101,099
ชาวต่างประเทศ	1,306,957	1,360,007	1,545,367	1,608,718	1,477,847	1,797,444
จำนวนนักท่องเที่ยว	3,066,025	3,085,477	3,175,561	3,197,790	3,146,194	3,623,395
ชาวไทย	1,802,264	1,773,621	1,683,600	1,639,473	1,714,843	1,877,194
ชาวต่างประเทศ	1,263,761	1,311,856	1,492,261	1,558,317	1,431,351	1,746,201
จำนวนนักท่องเที่ยว	253,667	276,287	277,017	263,096	256,712	275,148
ชาวไทย	210,471	228,136	223,911	212,695	207,216	223,905
ชาวต่างประเทศ	43,196	48,151	53,106	50,401	46,496	51,243

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ เขต1

- สิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ (ณ เดือนเมษายน 2548)

สถานประกอบการด้านการบริการนักท่องเที่ยวภายในเทศบาลนครเชียงใหม่ จากรายงานสรุปข้อมูลกิจการ เทศบาลนครเชียงใหม่ ในปัจจุบันพบว่า ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (โรงแรม เกสเฮาส์) ภายในเทศบาลนครเชียงใหม่มีจำนวนหนาแน่นครอบคลุมพื้นที่บริเวณ ต.ช้างคลาน ต.ช้างม่อย ต.พระสิงห์ ต.ศรีภูมิ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3.3 ที่พักบริการด้านการท่องเที่ยวภายในเทศบาลนครเชียงใหม่ บริเวณตำบลที่มีจำนวนสถานประกอบการหนาแน่น

ตำบล	ถนน	โรงแรม (แห่ง)	เกสเฮาส์ (แห่ง)
ช้างม่อย	วังสิงห์คำ	1	2
	วิชยานนท์	1	0
	ท้ายวัง	4	0
	ชัยภูมิ	3	4
	สิทธิวงษ์	1	0
	ราชวงศ์	12	0
	ช้างม่อยเก่า	1	0
	ท่าแพ	2	1
	ช้างคลาน	1	0
ช้างคลาน	คชสาร	3	4
	ท่าแพ	2	8
	กำแพงดิน	1	0
	ลอยเคราะห์	9	4
	เจริญประเทศ	9	3
	ช้างคลาน	10	2
	ศรีคอนไชย	2	1
	ระแกง	1	0
	ศรีจันทร์ดร	1	1
	อ้อมเมือง	2	0
	ศรีปิงเมือง	1	0
พระสิงห์	อินทวโรรส	1	0
	ราชมรรคา	4	3
	มูลเมือง	3	7

	พระสิงห์	1	1
	จำบ้าน	0	1
	ราชดำเนิน	0	1
	พระปกเกล้า	0	1
ศรีภูมิ	หัตถิเสวี	1	0
	มณีนพรัตน์	1	2
	พระปกเกล้า	1	0
	ราชภาคลินัย	2	0
	มูลเมือง	2	9
	อาร์กซ์	1	0
	สิงหราช	1	0
	ราชดำเนิน	3	2
	ศรีภูมิ	0	2
	ราชวิถี	0	1

ที่มา : วิเคราะห์และสรุปมาจากรายงานสรุปข้อมูลกิจการเทศบาลนครเชียงใหม่

จากตารางสรุปได้ว่าที่พักบริการด้านการท่องเที่ยวที่เป็น โรงแรม และเกสเฮาส์ที่หนาแน่น
ได้แก่

1. ถนนมูลเมือง	มีโรงแรม 5 แห่ง	เกสเฮาส์ 16 แห่ง
2. ถนนช้างคลาน	มีโรงแรม 11 แห่ง	เกสเฮาส์ 2 แห่ง
3. ถนนลอยเคราะห์	มีโรงแรม 9 แห่ง	เกสเฮาส์ 4 แห่ง
4. ถนนราชวงศ์	มีโรงแรม 12 แห่ง	เกสเฮาส์ 0 แห่ง
5. ถนนเจริญประเทศ	มีโรงแรม 9 แห่ง	เกสเฮาส์ 3 แห่ง
6. ถนนท่าแพ	มีโรงแรม 4 แห่ง	เกสเฮาส์ 9 แห่ง
7. ถนนราชมรรคา	มีโรงแรม 4 แห่ง	เกสเฮาส์ 3 แห่ง
8. ถนนชัยภูมิ	มีโรงแรม 3 แห่ง	เกสเฮาส์ 4 แห่ง
9. ถนนราชดำเนิน	มีโรงแรม 3 แห่ง	เกสเฮาส์ 3 แห่ง
10. ถนนคชสาร	มีโรงแรม 3 แห่ง	เกสเฮาส์ 4 แห่ง
11. ถนนท้ายวัง	มีโรงแรม 4 แห่ง	เกสเฮาส์ 0 แห่ง

3.2.3 บทบาททางกายภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงใหม่

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ วัดต่างๆ รวม 84 แห่ง ประตูเมือง กำแพงเมือง กำแพงดิน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และย่านพื้นเมือง (ไนท์บาร์ซ่า) ศูนย์วิจัยชาวเขา ศูนย์วัฒนธรรม เมืองเชียงใหม่ แหล่งบันเทิงเรีงรมย์ต่างๆ เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้มีนักท่องเที่ยวเข้ามา มากที่สุดถึง 90% ของนักท่องเที่ยวที่มาเชียงใหม่ เนื่องจากมีบริการที่พัก อาหาร การคมนาคมขนส่ง กิจกรรมส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ การพักผ่อน การเลือกซื้อสินค้า การหาพาหนะเพื่อไปท่องเที่ยวใน กลุ่มอื่นๆ การเที่ยวชมโบราณสถาน และศาสนสถาน รวมถึงการพักผ่อนหย่อนใจตามแหล่งบริการ เรีงรมย์ต่างๆ สำหรับในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น สงกรานต์ ยี่เป็ง(ลอยกระทง) ฯลฯ จะมีนักท่องเที่ยว มากเป็นพิเศษ

ซึ่งใจกลางของเมือง ณ จุดตัดของถนนราชดำเนินกับถนนพระปกเกล้าจะมี หอพญามังราย ตั้งอยู่ (บริเวณที่จัดถนนคนเดินในปัจจุบัน) เรียกว่าสี่แยกกลางเวียงเป็นจุดที่มีอนุสรณ์สถานที่สร้างขึ้น ถัดจากหอพญามังรายไปทางทิศเหนือตามถนนพระปกเกล้าเล็กน้อย จะพบอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่ด้านหน้าอาคารศาลากลางหลังเก่า ส่วนภายในเขตกำแพงเมืองเก่ามีวัด อยู่เป็นจำนวน ถึง 36 วัดด้วยกัน นครเชียงใหม่มีวัดอยู่จำนวนมากมาย เนื่องจากนครเชียงใหม่ในอดีตเคยมีความ รุ่งเรืองของพุทธศาสนามาก่อน ถึงกับมีการทำพิธีอัญกรรมสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ 8 ของโลกขึ้น ณ วัดเจ็ดยอด (โพธิ์ธาราม) ซึ่งเป็นวัดที่สำคัญแห่งหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ ชาวเชียงใหม่มีความผูกพัน กับพุทธศาสนามานานแล้วนิยมสร้างวัดกันแต่เดิมมาจึงพบว่ามีวัดอยู่ในตัวเมืองมากมายสิบทอดมาจน ปัจจุบันนี้

หากนักท่องเที่ยวมีความสังเกตสถาปัตยกรรม อาคารบ้านเรือน ในเขตสี่เหลี่ยมคูเมืองเก่า ก็จะ พบว่าอาคารในเขตนี้จะบังคับความสูงไว้ไม่เกิน 12 เมตร และจะพบสัญลักษณ์กำแพง ซึ่งเป็นป้านลม ที่ ปรากฏบนอาคารต่างๆ อาจจะมีกำแพงซึ่งเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมล้านนาไว้ (คำว่า กำแพง มี ความหมายเช่นเดียวกับคำว่า กระหลัด แปลว่า ไชว้) ให้อยู่คู่เชียงใหม่ตลอดไป

1) วัดที่น่าสนใจภายในนครเชียงใหม่

- วัดพระสิงห์วรวิหาร

ตั้งอยู่บริเวณสามแยก ถนนสามล้าน ถนนสิงหาราช ถนนราชดำเนิน เป็นวัดที่สำคัญวัดหนึ่ง ซึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัยขัดสมาธิเพชร ประดิษฐานอยู่ในวิหารลายคำ กรมศิลปากรได้ ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตกลุ่มโบราณสถานภายในวัด ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 75 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2478 และเล่มที่ 96 ตอนที่ 97 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2522

- วัดเจดีย์หลวงพระวรวิหาร

ตั้งอยู่บริเวณถนนพระปกเกล้า วัดที่มีเจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ คือ วัดเจดีย์หลวง ซึ่งตั้งอยู่ในใจกลางเมือง วัดนี้สร้างขึ้นสมัยของพญาติโลกราช ซึ่งแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ.2024 กรม

ศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตกลุ่มโบราณสถานภายในวัด ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 77 ตอนที่ 72 ลงวันที่ 19 เมษายน พ.ศ.2503 และเล่มที่ 97 ตอนที่ 41 ลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2503 ต่อมากรมศิลปากรได้ดำเนินการบูรณะเสริมความมั่นคงองค์พระเจดีย์หลวงทั้งหมดในปี พ.ศ. 2534 -2536 โดยใช้งบประมาณแผ่นดินเป็นเงินทั้งสิ้น 35 ล้านบาท

- วัดเชียงมั่น

ตั้งอยู่บริเวณถนนราชดำเนิน เป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดในตัวเมืองเชียงใหม่ มีความสำคัญโดยได้พบศิลาจารึกเรื่องราวสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกษัตริย์ 3 พระองค์ คือพญามังรายแห่งเมืองเชียงใหม่ พระร่วงแห่งเมืองสุโขทัย และพระยาลำเมืองแห่งเมืองพะเยา วัดนี้เป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปสำคัญของเมืองเชียงใหม่ คือ พระเสด็จมณี หรือพระแก้วขาว ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนชาวเชียงใหม่ กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียน และกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 97 ตอนที่ 41 ลงวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2523

- วัดเกตการาม

ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง บริเวณถนนเจริญราษฎร์ อยู่ในหมู่บ้านวัดเกตเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งของเชียงใหม่ สร้างขึ้นในปี พ.ศ.1971 นอกจากศิลปะการก่อสร้างความเก่าแก่ของวัดเกตการามแล้ว วัดเกตการามเป็นวัดที่มีพิพิธภัณฑ์ของหมู่บ้านตั้งอยู่ด้วย

- วัดปราสาท

ตั้งอยู่บริเวณถนนอินทวิโรธ ส่วนที่เป็นจุดเด่นของวัดคือ กำแพงแก้วเดี่ยวๆ และลานวัดดมทรายช่วยเสริมให้วิหาร และจะนำท้าววิหารโดดเด่นขึ้น กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 96 ตอนที่ 167 ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2522

- วัดพันเตา

ตั้งอยู่บริเวณถนนราชดำเนิน ตัดถนนพระปกเกล้า ตามเอกสารตำนานพื้นเมืองเรียกว่า วัดพันเตา หรือวัดพันเต้า เป็นวัดขนาดเล็กมีความเก่าแก่ควบคู่กับวัดเจดีย์หลวง ตั้งอยู่กลางเมืองเชียงใหม่ วัดเจดีย์หลวง สิ่งสำคัญภายในวัดคือวิหารไม้สักขนาดใหญ่ เดิมเป็นหอคำหรือคุ้มหลวงของผู้ครองนครเชียงใหม่ในราชวงศ์กาวีละ โดยกรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนวัดพันเตาเป็นโบราณสถานและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 97 ตอนที่ 41 ลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2523

- วัดบุพผาราม

ตั้งอยู่บริเวณถนนท่าแพ วัดบุพผารามสร้างขึ้นทางทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ ซึ่งพระเมืองแก้วทรงสร้างวัดนี้ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้พระราชบิดา เป็นวัดที่ได้รับอิทธิพลมาจากพม่าผสมผสานกับศิลปะล้านนา มีเจดีย์เป็นแบบพม่าและวิหารสองหลังซึ่งมีความงดงามที่แตกต่างกัน กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียน และกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 96 ตอนที่ 145 ลงวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ.2522

- วัดพันอ้น

ตั้งอยู่บริเวณถนนราชดำเนิน ตัดถนนราชภาคนัย วัดพันอ้นสร้างขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2044 ในรัชสมัยของพระเจ้าศิริธรรมจักรพรรดิ (พระเจ้าเมืองแก้วหรือพระเจ้าภูคาธิปราช) พระมหากษัตริย์ล้านนาไทยองค์ที่ 13

- วัดแสนฝาง

ตั้งอยู่บริเวณถนนท่าแพ และถนนช้างม่วยคตใหม่ วัดแสนฝางเป็นวัดที่มีการผสมผสานงานศิลปกรรมทั้งของล้านนา พม่าและยุโรปเข้าไว้อย่างกลมกลืน โดยวัดแสนฝางเป็นวัดที่พญาภูแสนโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น (พ.ศ.1868 - 1877) ต่อมาหลวงโยนการพิจิตรได้มาทำการซ่อมบำรุง ปรากฏมีศิลปกรรมพม่าผสมผสานอยู่ด้วย โดยเฉพาะเจดีย์ซึ่งมีการตกแต่งลวดลายอย่างวิจิตรบรรจง และยังมีกุฏิเจ้าอาวาส หรือกุฏิ 100 ปีหลวงโยนการพิจิตร เจดีย์ประธาน พระวิหารและอุโบสถ

- วัดอุปกุด (ไทย)

ตั้งอยู่บริเวณถนนท่าแพตัดกับถนนช้างกลาง เหตุที่เรียกวัดอุปกุดไทย เพราะเคยมีวัดอุปกุดพม่าอยู่คู่กันมาตั้งแต่ครั้งโบราณ (ปัจจุบันไม่มีแล้ว กลายเป็นที่ตั้งพุทธสถานเชียงใหม่) วัดอุปกุดเป็นวัดที่หลวงอนุสาร (ซุ่นฮี้) และแม่นายคำเที่ยง คันสกุลชุตินา ผู้วางรากฐานห้างหุ้นส่วนเชียงใหม่ อนุสารเป็นผู้สร้างขึ้น และมอบหมายให้พ่อบุญปิ่น พงษ์ประดิษฐ์ ศิลปินไทยล้านนา วาดจิตรกรรมฝาผนังของวิหารขึ้นในปีพ.ศ.2470

- วัดหมื่นล้าน

ตั้งอยู่บริเวณราชดำเนิน ตามหลักฐานเท่าที่ค้นพบตามคัมภีร์บางฉบับ และตามข้อสันนิษฐานของนักประวัติศาสตร์ นับว่าวัดหมื่นล้านเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งที่มีอายุการสร้างมาจนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลานานถึงห้าร้อยกว่าปี วัดหมื่นล้านนี้ได้ถูกสร้างขึ้นมาในปีมะเส็ง จ.ศ. 822 พ.ศ. 2002 ถึงปีมะแม จ.ศ. 825 ตรงกับ พ.ศ. 2005 ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชกษัตริย์ผู้ครองบัลลังก์ล้านนาประเทศในราชวงศ์มังราย หรือเม็งราย

- วัดดวงดี

สิ่งสำคัญภายในวัดดวงดีได้แก่ เจดีย์ทรงระฆัง บนฐานสี่เหลี่ยมย่อมเก็จชั้นมาลัยเถาแปดเหลี่ยมองค์ระฆังกลม บัลลังก์ย่อมเก็จจายูราวพุทธศตวรรษที่ 24 สิ่งที่น่าสนใจในวัดได้แก่ อุโบสถศิลปล้านนา รูปทรงและการตกแต่งรูปทรงสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมแบบพื้นเมืองล้านนา หอไตรทรงมณฑป หลังคาคุ้มแบบพื้นเมืองล้านนา ลักษณะหลังคาที่ย่อซ้อนกัน 3 ชั้น น่าจะเป็นอิทธิพลอาคารทรงมณฑปแบบพม่า หน้าต่างทำเป็นซุ้มโดยรอบ กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียน และกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 98 ตอนที่ 177 ลงวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ.2524

- วัดเชษฐา

อยู่ในบริเวณ โรงเรียนวัดพุทธโสภณ สิ่งสำคัญคือเจดีย์ทรงระฆังแปดเหลี่ยมบนฐานย่อมเก็จลักษณะคล้ายเจดีย์วัดหัวข่วง มีรูปทรงสถาปัตยกรรมอยู่ในกลุ่มเดียวกับพระธาตุคอกยสุเทพ อายูราว

พุทธศตวรรษที่ 21 - 22 กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 98 ตอนที่ 177 ลงวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ.2524

- วัดมหาวัน

ตั้งอยู่บริเวณถนนท่าแพสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมื่อ พ.ศ.2349 ชื่อวัดมหาวันมีพ้องกันอยู่ 3 แห่ง คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน ศิลปกรรมส่วนใหญ่เป็นแบบพม่า ตั้งแต่ซุ้มประตูทางเข้า พระเจดีย์แบบพม่า พระวิหารทรงพื้นเมืองแบบล้านนา หน้าบันและเครื่องบนแกะสลักไม้อย่างงดงาม หอพระไตรสร้างใน พ.ศ.2386 โดยช่างชาวพม่า หอพระไตรสร้างใน พ.ศ.2410 โดยคหบดีชาวพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยกับบริษัทบอมเบย์เบอม

- วัดสำเภา

วัดสำเภาสร้างในราชวงศ์มังราย คำว่า “สำเภา” มาจาก “สะเพา” จากคำบอกเล่าของเจ้าบัวนวล สิโรต ว่ามีพ่อค้าชาวเมืองระแหง (จังหวัดตาก) ขึ้นมาค้าขายในเมืองเชียงใหม่ มีศรัทธาสร้างสำเภาบรรจุไวโนเจดีย์ จึงได้มีชื่อว่า “วัดสำเภา” พ.ศ. 2362 พระยาธรรมลังกา เจ้าหลวงเชียงใหม่ องค์ที่ 2 ได้มาทำบุญฉลองถาวรวัตถุ ต่อมาเจ้าสุริยวงศ์ (คำคั่น สิโรต) ได้ทำนุบำรุงสืบมา

- วัดหม่อม

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคาร เป็นศิลปกรรมล้านนาที่สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ สิ่งสำคัญภายในวัดคือพระเจดีย์ขนาดเล็กด้านหลังพระวิหาร องค์เรือนธาตุย่อเก็จ มีซุ้มจรณะนำประดิษฐานพระพุทธรูป 4 ทิศ ถัดขึ้นไปเป็นเจดีย์เตากลมซ้อนกันสามชั้น องค์ระฆังกลมเล็กเป็นลักษณะเจดีย์แบบล้านนา ปัจจุบันทาสีทองทั้งองค์ ด้านหน้าเจดีย์มีวิหารขนาดกลางหนึ่งหลังรูปทรงแบบล้านนา หลังคาลดชั้นด้านหน้าและด้านหลัง และที่แปลกคือมีมุขทางเข้าด้านหน้าอีกแห่งหนึ่ง การตกแต่งวิหารเป็นศิลปะล้านนาผสมกับศิลปะแบบพม่า

- วัดลอยเคราะห์

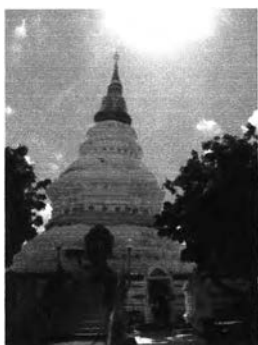
เดิมชื่อว่าวัดร้อยข้อ (วัดฮ้อยข้อ) สร้างขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้ากือนาษัตริย์องค์ที่ 6 แห่งราชวงศ์มังราย วัดนี้จึงมีอายุราว 500 ปี แต่เมื่อสมัย ปลายราชวงศ์มังรายพม่าตีล้านนาได้ และเข้ามาปกครองซึ่งไม่ปรากฏว่า มีผู้บูรณะปฏิสังขรณ์อีก วัดนี้จึงทรุดโทรมลงตามลำดับ จนกระทั่งถึงรัชสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีขุนนางเชียงใหม่เป็นผู้อำนวยการปกครองของพม่า จึงเข้าร่วมกับกองทัพธนบุรีสู้รบกับพม่าแต่ไม่สามารถขับไล่พม่าออกจากเชียงใหม่ได้ เชียงใหม่ต้องรับศึกพม่าต่อมาอีกคั้งนั้น สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงปล่อยให้เชียงใหม่เป็นเมืองร้าง วัดร้อยข้อ จึงกลายเป็นวัดร้างเช่นเดียวกับทุกวัดในเมืองเชียงใหม่ โดยตั้งอยู่บริเวณถนนลอยเคราะห์

รูปที่ 3.5 วัดพระสิงห์วรวิหาร

รูปที่ 3.6 วัดเชียงมั่น

รูปที่ 3.7 วัดเกตกกราม

รูปที่ 3.8 วัดปราสาท

รูปที่ 3.9 วัดเจดีย์หลวง

รูปที่ 3.10 วัดบุพพาราม

รูปที่ 3.11 วัดพันเตา

รูปที่ 3.12 วัดแสนฝาง

รูปที่ 3.13 วัดอุปคุต (ไทย)

รูปที่ 3.14 วัดเชษฐา

รูปที่ 3.15 วัดดวงดี

รูปที่ 3.16 วัดลอยเคราะห์

2) โบราณสถานและสถานที่ที่น่าสนใจภายในนครเชียงใหม่

- กำแพงเมือง จากลักษณะทางกายภาพของเมืองนั้น มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่านครเชียงใหม่มีคูเมืองและกำแพงเมืองเป็นสองชั้น หรือสองระยะเวลาของการก่อสร้างที่แตกต่างกัน กล่าวคือส่วนที่เป็นคูเมืองและกำแพงเมืองรูปสี่เหลี่ยมเกือบจัตุรัสที่เรียกกันว่าเมืองชั้นใน เป็นบริเวณเมืองหลักที่เข้าใจกันว่าได้รับการก่อสร้างมาตั้งแต่ครั้งสมัยพระเจ้าเม็งราย สำหรับร่องรอยเมืองที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจำนวน 4 ประตุนั้น เป็นสิ่งก่อสร้างที่เพิ่งสร้างขึ้นประมาณ 44 ปีที่ผ่านมา ยกเว้นประตูท่าแพที่สร้างจากภาพที่ถ่ายไว้เมื่อ พ.ศ.2442 นอกจากนี้ยังมีกำแพงเมืองอีกส่วนคือ กำแพงเมืองชั้นนอก กำแพงนี้มีลักษณะเป็นกำแพงดินมีร่องรอยก่ออิฐเป็นเชิงเทินและมีใบเสมาอยู่ด้านบน กำแพงส่วนนี้เริ่มจากมุมกำแพงเมืองสี่เหลี่ยมด้านทิศใต้และทิศตะวันออกจนไปสิ้นสุดที่แจ้งศรีภูมิ (สุรพล คำวิหัท, 2538 : 199 - 200)

- ประตูเมือง ประกอบด้วย

1. ประตูท่าแพ โดยในอดีตลักษณะเมืองเชียงใหม่จะประกอบด้วยพื้นที่สาธารณะของเมือง หรือที่เรียกว่า “ช่วง” จนถึงปัจจุบันช่วงประตูท่าแพ เริ่มปรับปรุงตั้งแต่ พ.ศ. 2528 โดยบูรณะให้เหมือนที่ปรากฏในภาพถ่าย พ.ศ.2442 ประตูท่าแพแห่งนี้จังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลนครเชียงใหม่และกรมศิลปากร สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2528 - 2529 โดยอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดีของรูปแบบกำแพงเมืองเชียงใหม่ประตูหนึ่งซึ่งถ่าย เมื่อ พ.ศ.2442

2. ประตูช้างเผือก อยู่กลางกำแพงเมืองทางทิศเหนือเฉียงไปทางทิศตะวันออกเฉียง เรียกว่าประตูหัวเวียง เปลี่ยนชื่อเป็นประตูช้างเผือก ในสมัยพระเจ้าแสนเมืองมา

3. ประตูเชียงใหม่ อยู่กลางกำแพงเมืองด้านทิศใต้เฉียงไปทางทิศตะวันออกเฉียง ประตูนี้เป็นประตุนามเมืองหมายถึงประตูที่ใช้ชื่อเมืองเป็นชื่อประตู ชาวเชียงใหม่ถือว่าเป็นประตูมงคล ห้ามนำศพออกทางประตูนี้เด็ดขาด

4. ประตูสวนปรุง อยู่กลางกำแพงเมืองด้านทิศใต้เฉียงไปทางด้านทิศตะวันตกใกล้กับประตูเชียงใหม่เดิมมีขนาดเล็ก เป็นประตูผี ให้ขบวนศพผ่านออกไปสุสานหายยา บางครั้งเรียกว่าประตูแสนพุง

5. ประตูสวนดอก อยู่กลางกำแพงเมืองด้านทิศตะวันตกเป็นทางผ่านออกไปสู่สวนดอก ไม้ของพระเจ้ากือนา และเขตอรัญญิกของเมืองเชียงใหม่

- แฉ่ง

แฉ่งหรือป้อมที่อยู่ตามกำแพงเมืองทั้งสี่มุม ยังเหลือสภาพของป้อมและเชิงเทินบางส่วนอยู่ ประกอบด้วยแฉ่งสำคัญ 4 แห่งคือ

1. แฉ่งคู่อีโง อยู่ทางมุมกำแพงเมืองด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ สันฐานของแฉ่งคู่อีโงมีลักษณะก่ออิฐกลมขนาดใหญ่ ฐานเป็นคันดิน ก่ออิฐเป็นเชิงเทินบนสันคันดิน

2. แจ่งหัวริน อยู่ทางมุมกำแพงเมืองด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ คำว่าริน หมายถึงรางน้ำซึ่งคงจะหมายถึงรางน้ำที่ไหลลงมาจากคอกยสุเทพเข้าสู่คูเมืองบริเวณแจ่งนี้

3. แจ่งกะด้า อยู่ทางมุมกำแพงเมืองด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ คำว่า กะด้า เป็นภาษาพื้นเมือง แปลว่าเครื่องจับปลาชนิดหนึ่ง สันนิษฐานว่าเนื่องจากบริเวณคูเมืองด้านนี้เป็นพื้นที่ลุ่มที่สุดจึงมีน้ำขังตลอดเวลา ชื่อแจ่งคงตั้งมาจากชื่อสันนิษฐานนี้ สันฐานของแจ่งเป็นป้อมก่ออิฐรูปทรงไม่ชัดเจน

4. แจ่งศรีภูมิ อยู่ทางมุมกำแพงเมืองด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ แปลว่าเป็นศรีแห่งนคร เมื่อเริ่มสร้างเมืองหรือเมื่อชาวเชียงใหม่จะทำอะไรจะมารวมกันที่แจ่งศรีภูมิก่อน เพราะถือว่าเป็นสิริมงคล กำแพงเมือง ประคูเมือง แจ่ง กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 99 ตอนที่ 98 วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2521

- อาคารศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่

เป็นอาคารตึกสองชั้นขนาดใหญ่แบบตะวันตก มีมุขยื่นทางด้านหน้า เดิมเป็นศาลารัฐบาลมณฑลพายัพ ปัจจุบันบริเวณหน้าอาคารเป็นที่ตั้งของพระราชานุสาวรีย์สามกษัตริย์ ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงเป็นหอศิลปวัฒนธรรมประจำเมืองเชียงใหม่

- อนุสาวรีย์สามกษัตริย์

ประดิษฐานอยู่บริเวณ ณ ด้านหน้าอาคารศาลากลางหลังเก่าหรือหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ หากเราหันหน้าเข้าหาอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ จะพบว่าองค์กลางคือ พญามังราย องค์ขวาคือ พญาร่วง (พ่อขุนรามคำแหง) องค์ซ้ายคือ พญาเจ้าเมือง พระราชานุสาวรีย์เป็นรูปหล่อขนาดใหญ่ตามแบบสมมติ ในพระอิริยาบถประทับยืนปรีกษา เพื่อกำหนดวางแผนผังการสร้างเมืองเชียงใหม่ ออกแบบและปั้นหล่อโดย คุณไข่มุกด์ ชูโต ศิลปินแห่งชาติ

- หอพญามังราย

ณ จุดที่เรียกได้ว่าเป็นใจกลางของเมืองจะมี หอพญามังราย ตั้งอยู่ตรงสี่แยกถนนพระปกเกล้า ตัดกับถนนราชดำเนิน (เรียกว่าสี่แยกกลางเวียง) เป็นจุดที่มีอนุสรณ์สถานที่สร้างขึ้นแต่พญามังราย ซึ่งต้องอสนีบาตเสด็จสวรรคต ณ บริเวณนี้ และมีรูปภาพที่แกะสลักเรื่องราวของพญาเม็งรายเล่าอย่างย่อๆ ตามภาพที่อยู่บนกำแพง

- ศาลาธนารักษ์

ศาลาธนารักษ์จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งรวบรวมและจัดแสดงทรัพย์สิน โบราณอันมีค่า ประกอบด้วยเงินตรา เครื่องราชอิสริยยศ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ รวมทั้งเป็นศูนย์รับแลก - จ่ายเหรียญกษาปณ์และตรวจพิสูจน์เหรียญกษาปณ์ในภูมิภาคนั้นๆ ตลอดจนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเหรียญกษาปณ์ และธนบัตรไทย เปิดทำการวันจันทร์ - เสาร์ ตั้งแต่เวลา 09.00 - 15.30 น. บริเวณถนนราชดำเนิน

- หมู่บ้านทำเครื่องเงิน

อยู่บริเวณถนนวัวลาย มีของที่ทำจากเงิน เช่น หีบบุหรี ซ้อน ส้อม ถาดผลไม้ เซียนหมาก ฯลฯ จำหน่าย ลวดลายประติมากรรม ล้วนแต่ประณีตบรรจง นอกจากนี้ยังมีชุมชนหายยา ประกอบด้วย ชุมชนนันทาราม ชุมชนหมื่นสาร ชุมชนศรีสุพรรณ ที่มีเป็นชุมชนช่างเก่าแก่ และผลิตภัณฑ์เครื่องเงินยังจำหน่าย ที่ถนนช้างคลาน บริเวณไนท์บาร์ซ่า อีกด้วย

- ตรอกเล่าโจ้ว

ซึ่งมีชุมชนชาวจีนอยู่ มีการเปิดตรอกเล่าโจ้วเพื่อกิจกรรมตรุษจีน มีสินค้าพื้นเมืองประเภท เสื้อผ้า เครื่องใช้อื่นๆ ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่นิยมสินค้าพื้นเมือง

- พิพิธภัณฑ์ดวงตราไปรษณียากร

ตั้งอยู่บริเวณถนนไปรษณีย์ใกล้สะพานนวรัฐ เชื้อที่ทำการไปรษณีย์แม่ปิง เปิดให้บริการวัน อังคาร - วันเสาร์ เวลา 08.00 - 16.30 น. พิพิธภัณฑ์ดวงตราไปรษณียากรเป็นสถานที่รวบรวมหลักฐาน ด้านกิจการไปรษณีย์และตราไปรษณียากรของไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางของนักสะสมและผู้สนใจในการเข้าชม ศึกษา ค้นคว้า ความรู้ ทั้งจากตราไปรษณียากรของไทยและต่างประเทศ

- ศูนย์สถาปัตยกรรมล้านนา

ตั้งอยู่บริเวณถนนราชดำเนินดำเนินงานโดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมจัดเก็บ และจัดแสดงข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมล้านนา ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเป็นศูนย์กลางสำหรับการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ นักศึกษา นักวิจัย และผู้สนใจอื่นๆ ของภูมิภาคและของประเทศ เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมการทำวิจัยทางด้าน ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในวงกว้าง และเพื่อพัฒนา งานสถาปัตยกรรมประยุกต์ในปัจจุบัน

- ตลาดไนท์บาร์ซ่า

สถานที่ท่องเที่ยวจับจ่ายซื้อของในเวลาากลางคืน สินค้าส่วนใหญ่เป็นของพื้นถิ่นเช่น หัตถกรรม ของประดับ ผ้าพื้นเมือง ฯลฯ ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

- พิพิธภัณฑ์วัดเกต

พิพิธภัณฑ์นี้เกิดจากความตระหนักถึงความสำคัญของวัดอุโบสถที่วัด และชาวบ้านมีอยู่ใน ความครอบครอง ทางวัดได้ปรับปรุงภูมิของเจ้าอาวาสเดิมใช้เป็นพิพิธภัณฑ์จัดแสดงวัดอุโบสถต่างๆ ที่เก็บรวบรวมจากวัด และชาวบ้าน พิพิธภัณฑ์วัดเกตการามต่างไปจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เช่น บาตร ศาลปัดเครื่องดนตรีต่างๆ รูปภาพ หนังสือเก่าๆ พับสา เครื่องใช้ภายในครัวเรือน เป็นต้น

รูปที่ 3.17 กำแพงเมือง

รูปที่ 3.18 ประตูท่าแพ

รูปที่ 3.19 ประตูช้างเผือก

รูปที่ 3.20 ประตูเชียงใหม่

รูปที่ 3.21 ประตูสวนปรุง

รูปที่ 3.22 แจ่งกะด้า

รูปที่ 3.23 แจ่งหัวริน

รูปที่ 3.24 แจ่งศรีภูมิ

รูปที่ 3.25 แจ่งกู่เชียง

รูปที่ 3.26 ศูนย์สถาปัตยกรรมล้านนา

รูปที่ 3.27 อาคารศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 3.28 อนุสาวรีย์สามกษัตริย์

รูปที่ 3.29 หอพญามังราช

รูปที่ 3.30 กำแพงบริเวณหอพญามังราช

รูปที่ 3.31 หมู่บ้านทำเครื่องเงิน

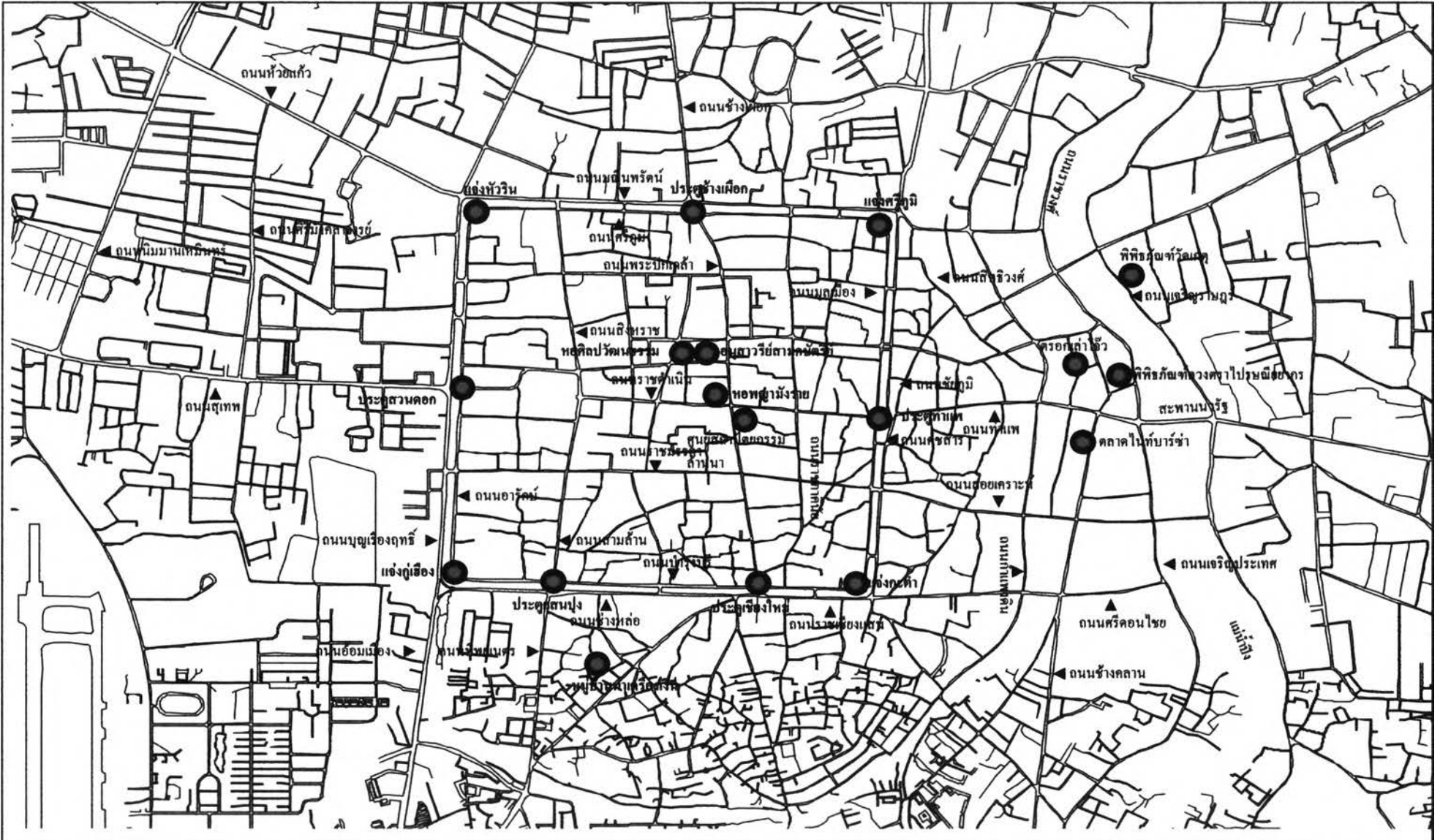
รูปที่ 3.32 พิพิธภัณฑสถานควงตราไปรษณีย์

รูปที่ 3.33 ตลาดเก่าใจ๋

รูปที่ 3.34 ตลาดไนท์บาร์ซ่า

	<p>แผนที่ 3.3 ตำแหน่งโบราณสถานและสถานที่ที่น่าสนใจภายในนครเชียงใหม่</p>	<p>สัญลักษณ์</p> <p>● โบราณสถานและสถานที่ท่องเที่ยว</p>
	<p>วิทยานิพนธ์ : แนวทางการพัฒนาเส้นทางถนนคนเดินในนครเชียงใหม่</p>	
	<p>สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	
		<p>ที่มา : จากกร วิเคราะห์</p>

3) อาคารพื้นถิ่นที่น่าสนใจภายในนครเชียงใหม่

สภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ เป็นส่วนประกอบในสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองโดยสืบเนื่องจากนครเชียงใหม่มีบทบาทความเป็นศูนย์กลางล้านนาในอดีต การที่วิวชมอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในนครเชียงใหม่จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ถนนมีบทบาทในการเป็นถนนคนเดินได้ โดยถนนที่มีความสำคัญทางด้านสภาพอาคารสิ่งปลูกสร้างในนครเชียงใหม่ นั้น มีดังต่อไปนี้

- บริเวณถนนท่าแพ

ด้วยความสำคัญของถนนท่าแพที่มีมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจย่านใจกลางเมืองเป็นที่รวมของผู้คนต่างเชื้อชาติ สลับสับเปลี่ยนกันเข้ามาทำธุรกิจอยู่ริมสองฝั่งของถนนท่าแพ จึงมีอาคารพาณิชย์เก่าแก่ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชน อาคารและสิ่งปลูกสร้างภายในถนนท่าแพที่ยังมีรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวยังคงพบเห็นบ้างตามสองฝั่งของถนนท่าแพ อาคารการค้าในยุคแรกๆ ของย่านการค้านั้นหลงเหลืออยู่น้อย มีการเปลี่ยนแปลงในด้านประโยชน์ใช้สอย การปรับปรุงต่อเติม การรื้อถอนเพื่อสร้างอาคารใหม่ อาคารเก่าที่ยังปรากฏในย่านการค้า เป็นอาคารสูง 1 - 2 ชั้น ได้แก่

1. ร้านคิมเบเกอร์รี่ (ห้างกิตติพันธ์พาณิชย์เดิม) ปัจจุบันเป็นร้านขายหนังสือ อายุอาคาร 80 ปี
2. ร้านรัตนผลเครื่องเขียน มีการซ่อมแซมปรับปรุงอาคารเพื่อพักอาศัยและประโยชน์ทางการค้า
3. ร้านอาหาร BACCO ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนไม้พื้นถิ่น สภาพอาคารยังสมบูรณ์ได้รับการดูแลรักษาอย่างดี
4. ร้านแพรรณไหมไทย ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนไม้พื้นถิ่น มีการปรับปรุงทาสีใหม่
5. ร้านไทยพาณิชย์เครื่องเขียน ดำเนินกิจการมากกว่า 60 ปี
6. ร้านขายอาหารและบาร์ ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนไม้พื้นถิ่น
7. ร้านศรีประเสริฐซ่อมวิทยุ สภาพอาคารยังอยู่ในสภาพดี
8. ร้าน Living Space ขายสินค้าพื้นเมืองและสินค้าตกแต่งบ้าน ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนไม้พื้นถิ่น
9. ร้านนวดแผนโบราณ ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนไม้พื้นถิ่น
10. ร้านเกษรขายสินค้าพื้นเมืองลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนไม้พื้นถิ่น

รูปที่ 3.35 ร้านอาหาร BACCO

รูปที่ 3.36 ร้านขายอาหารและบาร์

รูปที่ 3.37 ร้านนวดเท้าแดนโบราณ

รูปที่ 3.38 ร้านแพรรณไหมไทย

รูปที่ 3.39 ร้านขายหนังสือพิมพ์

รูปที่ 3.40 ร้านขายอาหาร Baan Thepae

รูปที่ 3.41 ร้านเกษร ขายสินค้าพื้นเมือง

รูปที่ 3.42 อาคารพาณิชย์

รูปที่ 3.43 ร้านศรีประเสริฐซ่อมวิฑู

รูปที่ 3.44 ร้านรัตนผลขายเครื่องเขียน

รูปที่ 3.45 ธนาคารนครหลวงไทย

รูปที่ 3.46 ร้าน Living Space ขายของตกแต่งบ้าน

- บริเวณถนนเจริญราษฎร์

นอกจากประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจแล้ว บริเวณถนนเจริญราษฎร์ ยังมีจุดเด่นทางด้านอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่นให้เห็นอยู่ จากการที่ชุมชนวัดเกตุตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำปิงใกล้กับตัวเมือง จึงมีความสำคัญในด้านการค้าขายกับคนต่างเชื้อชาติในอดีต อิทธิพลนี้ได้ส่งเสริมให้อาคารมีรูปแบบท้องถิ่นทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันในหลายเชื้อชาติ ซึ่งสร้างเอกลักษณ์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันบริเวณถนนเจริญราษฎร์ได้มีธุรกิจการค้าประเภทร้านอาหาร ผับ ร้านขายงานศิลปะ ของตกแต่งบ้าน ฯลฯ จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่แล้ว เป็นธุรกิจการค้าที่มีกลุ่มเป้าหมายที่มีรายได้ค่อนข้างสูง ซึ่งสภาพอาคารในปัจจุบันได้ถูกปรับปรุงให้เป็นร้านดังกล่าวและมีการตกแต่งภายในร้านให้มีบรรยากาศกลมกลืนกับสภาพอาคาร โดยส่วนใหญ่ยังคงรักษารูปแบบของอาคารไว้ได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ย่านนี้ได้รับความสนใจแก่นักท่องเที่ยวในระดับหนึ่ง

รูปที่ 3.47 ร้านอาหารและอื่นๆ

รูปที่ 3.48 ร้านขายเครื่องปั้น งานศิลปะ

รูปที่ 3.49 ร้านสปา

รูปที่ 3.50 พิพิธภัณฑ์วัดเกตการม

รูปที่ 3.51 ร้านอาหาร The Gallery

รูปที่ 3.52 ร้าน The Chang Gallery

รูปที่ 3.53 ร้านอาหาร Sob Moei Arts

รูปที่ 3.54 ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม

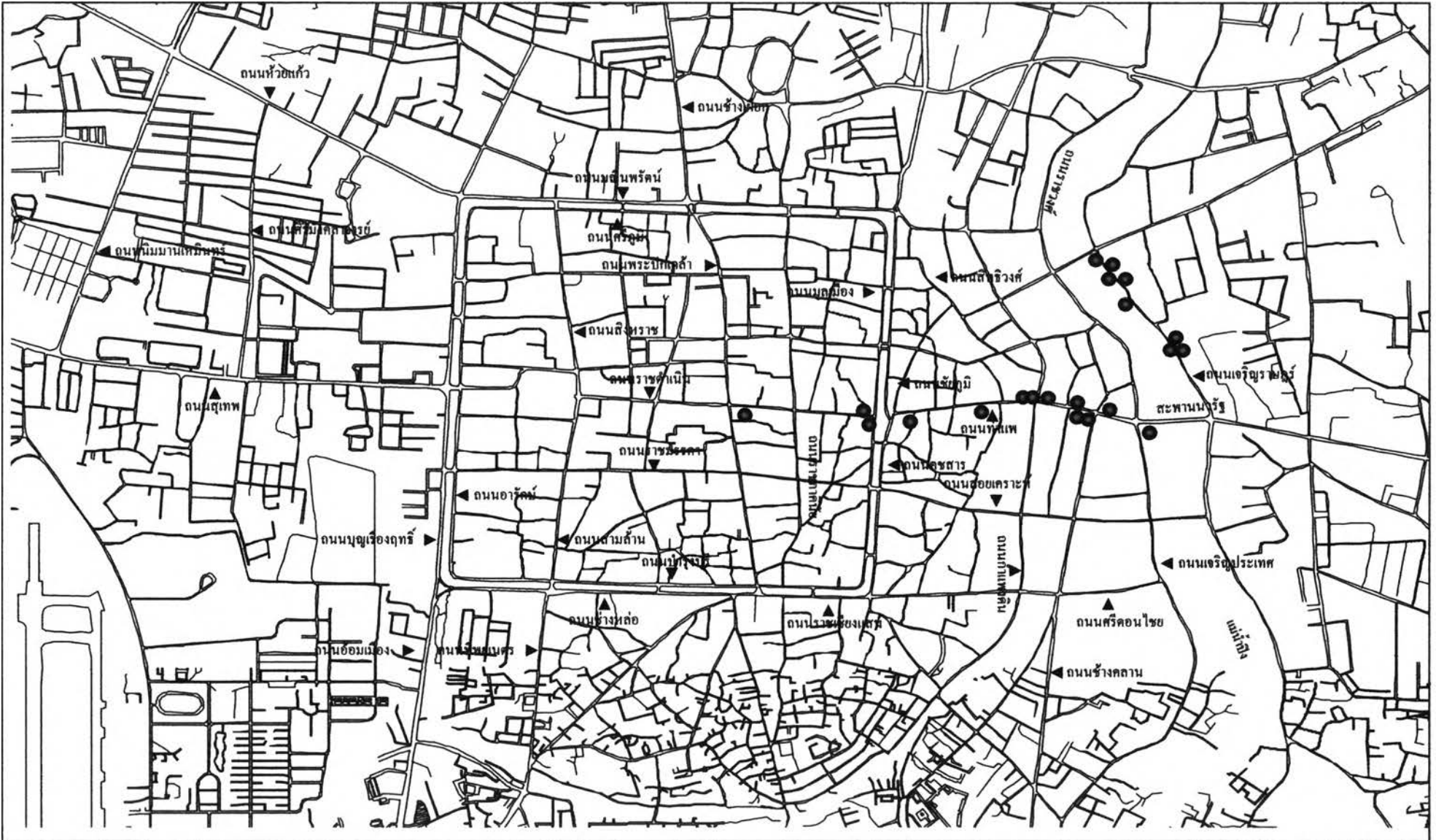
รูปที่ 3.55 ร้านของคกแต่งบ้าน

รูปที่ 3.56 ร้านขายของคกแต่งบ้าน

รูปที่ 3.57 ร้านขายอาหารและเครื่องคืม

	แผนที่ 3.4 ตำแหน่งอาคารที่ดินที่นำเสนอภายในนครเชียงใหม่	สัญลักษณ์ 			ที่มา: จากประวัติราชภัฏ
	วิทยานิพนธ์ : แนวทางการพัฒนาเส้นทางถนนคนเดินในนครเชียงใหม่				
	สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย				

3.2.4 บทบาทด้านงานเทศกาล ประเพณีวัฒนธรรมและย่านชุมชนที่มีวัฒนธรรมพื้นถิ่นใน นครเชียงใหม่

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในนครเชียงใหม่ ส่วนมากมักนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในเทศกาลพิเศษ หรือเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปหัตถกรรม เนื่องจากในช่วงเทศกาลจะมีการแสดงทางวัฒนธรรม พื้นเมือง ขบวนแห่ การออกร้านขายสินค้าพื้นเมือง นักท่องเที่ยวจะได้รับความสนุกสนานจากการละเล่นต่างๆ และยังสามารถเลือกซื้อของฝากโดยไม่ต้องเดินทางไกลไปถึงแหล่งผลิต จึงได้รับความนิยมในการเดินทางท่องเที่ยวมากกว่าในช่วงเวลาปกติ นครเชียงใหม่มีงานประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งทางองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและเทศบาลนครเชียงใหม่ รวมถึงหน่วยงานราชการอื่นๆ ได้ร่วมกันจัดงานเทศกาลขึ้นทุกปี

เป็นเวลากว่า 700 ปีนับตั้งแต่เมืองเชียงใหม่ถือกำเนิดขึ้น ทำให้ประชาชนชาวเชียงใหม่ได้สั่งสมวัฒนธรรมสืบทอดจากบรรพบุรุษมายาวนานต่อเนื่อง โดยมีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาและความเชื่อดั้งเดิม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) เทศกาล งานประเพณีที่สำคัญ

- งานมหรหรรพ์ไม้ดอกไม้ประดับ จัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ บริเวณสวนหลวงล้านนา ร.9 มีการตกแต่งสถานที่ให้เป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับ สวนป่าธรรมชาติ สวนหิน มีการประกวดสวนหย่อมและพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ และที่เป็นจุดเด่นของงานคือ ขบวนแห่รูปสลักและนางงามรูปสลัก

- งานประเพณีสงกรานต์ และงานล้านนาไทยในอดีต โดยให้ความสำคัญของการฟื้นฟูและอนุรักษ์ ประเพณีการเล่นน้ำสงกรานต์อันดั้งเดิมของนครเชียงใหม่ ให้เป็นแบบอย่างอันดั้งเดิมแก่เยาวชนรุ่นหลัง รวมทั้งสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ จึงได้จัดงานขึ้นในระหว่างวันที่ 13 - 15 เมษายน โดยในวันที่ 13 จะเป็นวันมหาสงกรานต์มีขบวนแห่พระพุทธรูปหิงค์จากวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร ไปรอบเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งได้จัดกิจกรรมเพื่อตอบรับกับการจัดการดังกล่าว ได้แก่ กิจกรรมที่เป็นประเพณีทางศาสนา ตักบาตรสงฆ์ 4 วัด บนถนนท่าแพ คือวัดบุพผาราม วัดเซตวัน วันมหาวัน และวัดแสนฝางขบวนแห่ขนทรายเข้าวัด 4 วัด บนถนนท่าแพ และการก่อพระเจดีย์ทราย พิธีรดน้ำดำหัว การเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนาน และกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมฟื้นฟูของดีบ้านเฮา กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว กิจกรรมส่งเสริมความรู้ การสาธิตการจัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ดุง จ้อ พญาขอ การจำหน่ายอาหาร ขนม ของใช้ ของที่ระลึกพื้นเมือง การตกแต่งดุง ตลอดสายตั้งแต่ถนนเจริญเมืองจนถึงวัดพระสิงห์ (เส้นทางขบวนแห่ผ่าน)

- ประเพณีเดือนยี่เป็ง (ลอยกระทง) จัดขึ้นในช่วงวันลอยกระทงคือในระหว่างวันที่ 9 - 20 เดือนพฤศจิกายน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้คงสืบไป และเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว มีขบวนแห่กระทงและนพมาศ การประกวดกระทง ประกวดโคม มีการจุดดอกไม้ไฟ การ

ปล่อยโคมลอยเพื่อเป็นการบูชาพระธาตุจุฬามณีบนสวรรค์ ชุ่มประดู่ป่า การแข่งขันถ่อแพ ดำน้ำ และ มหรสพการแสดง มีการประดับไฟต้นไม้ ไฟราวสะพาน กำแพงเมือง คูเมือง ให้เกิดความสวยงาม เป็นดังนี้

- งานมหกรรมอาหาร จัดขึ้นในเดือนธันวาคม บริเวณภาคเชิงคอย ถนนริมคลองชลประทาน (ใกล้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) กิจกรรมในงานประกอบด้วยการประกวดตกแต่งร้านอาหาร ประกวด แกะสลักผักผลไม้ ฐาน น้ำแข็ง การสาธิตการทำขนมไทยโบราณ การแสดงศิลปะล้านนา และดนตรีพื้นเมือง

- งานฤดูหนาว จัดขึ้นที่ศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ ในปลายเดือนธันวาคม ในงานมีการ ประกวดนางงามเชียงใหม่ จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก และการละเล่นสนุกสนานอื่นๆ

รูปที่ 3.58 บรรยากาศการเดินขบวน
ภายในเทศกาลวันลอยกระทง

รูปที่ 3.59 บรรยากาศการเดินขบวน
ภายในเทศกาลวันลอยกระทง

รูปที่ 3.60 บรรยากาศการปล่อยโคมลอย
ภายในเทศกาลวันลอยกระทง

รูปที่ 3.61 บรรยากาศการประกวด
กระทงใหญ่ในเทศกาลวันลอยกระทง

จากเทศกาลและประเพณีต่างๆ ตามข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่านครเชียงใหม่ให้ความสำคัญในด้านนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งการจัดกิจกรรมที่สำคัญต่างๆ ได้รับความสนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนี้กิจกรรมทางประเพณีดังกล่าวแล้วในกิจกรรมทางสังคมในนครเชียงใหม่ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่น่าสนใจคือ วิถีชีวิตชุมชนต่างๆ ในนครเชียงใหม่ที่มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ที่น่าสนใจอย่างเช่นชุมชนหัตถกรรม ตำบลหายยา ชุมชนย่านวัดเกต ซึ่งเป็นชุมชนช่างเก่าแก่ของนครเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2) ย่านชุมชนที่มีวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่สำคัญ

- ชุมชนหัตถกรรมหอยยา (ย่านวัวลาย)

ในอดีตชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพในการทำหัตถกรรมเครื่องเงิน ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้ที่มีใจเป็นอย่างดี โดยการทำหัตถกรรมเครื่องเงินเป็นอาชีพที่เก่าแก่ของชุมชนหอยยา ประกอบด้วยชุมชนนันทาราม สร้างสมัยพญาสามฝั่งแกน พ.ศ.1944 ชุมชนหมื่นสาร สร้างสมัยราชพระเมืองแก้ว พ.ศ.2043 ชุมชนศรีสุพรรณ สร้างสมัยราชวงศ์ พ.ศ.1924 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าชุมชนหัตถกรรมหอยยา เป็นชุมชนช่างดั้งเดิมมีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่อดีต

ถึงแม้ว่าจะมีคนในชุมชนที่สามารถสร้างงานหัตถกรรมนี้เหลือน้อยเต็มที แต่ปัจจุบันทางเทศบาลนครเชียงใหม่ ร่วมกับคณะกรรมการชุมชนต่างๆ ได้จัดกิจกรรมถนนคนเดิน หัตถกรรมบ้านถนนวัวลาย เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพื่อเป็นการจำหน่ายสินค้าของชุมชนวัวลาย ให้เป็นที่รู้จัก และเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2548 ที่ผ่านมานี้ ทางเทศบาลนครเชียงใหม่ร่วมกับคณะกรรมการชุมชนฯ ได้จัดงาน “สืบสานหัตถกรรมเครื่องเงินและแผ่นอลูมิเนียมคุณลาย” โดยงานจัดให้มีกิจกรรมสาธิตการทำเครื่องเงิน แผ่นภาพ การสาธิตของช่าง 10 หมู่บ้านล้านนา ได้แก่ ช่างไม้ ช่างแกะสลัก ช่างเงิน ช่างเขียน ช่างทอง ฯลฯ และการจำหน่ายสินค้า OTOP ซึ่งจะเห็นได้ว่าถนนวัวลายมีกิจกรรมทางสังคมที่มีความสำคัญเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจอย่างยิ่ง

- ชุมชนย่านวัดเกต

ชุมชนวัดเกตมีพัฒนาการมาตั้งแต่ราวปี พ.ศ.2000 - 2030 เพราะอยู่ในยุคที่เชียงใหม่สมัยราชวงศ์มังรายมีความเจริญรุ่งเรืองคือพญาสามฝั่งแกนและพญาติโลกราช (พ.ศ.1984 - 2030) ชุมชนวัดเกตตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำปิงใกล้กับตัวเมือง จึงมีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ การคมนาคม โดยเฉพาะด้านการเดินทางขนส่งมีสินค้าจากหัวเมืองต่างๆ ทางตอนบนลงสู่แม่น้ำปิงที่ท่าวัดเกตไปสู่หัวเมืองต่างๆ ทางตอนใต้ โดยชุมชนวัดเกตส่วนใหญ่เป็นชุมชนพ่อค้าชาวจีนดั้งเดิม รวมทั้งชุมชนยังมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงมีคนต่างบ้านต่างเมืองเดินทางไปมาอยู่เสมอ ทำให้วัฒนธรรมผสมผสานกันได้เป็นอย่างดี รวมทั้งคนในชุมชนยังมีการรวมตัวกันเพื่อรักษาวัฒนธรรมของชุมชน ส่วนกิจกรรมทางด้านสังคมส่วนใหญ่ที่เห็นจะเป็นแบบสังคมนักท่องเที่ยว และชุมชนเก่าแก่ย่านวัดเกต จากอดีตจนถึงปัจจุบันชุมชนวัดเกตจึงมีพัฒนาการภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความโดดเด่นแตกต่างจากชุมชนอื่นในเมืองเชียงใหม่และยังปรากฏร่องรอยให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ท่าวัดเกตบนฝั่งแม่น้ำปิงจึงอยู่ท่ามกลางบริบทที่หลากหลายทางเศรษฐกิจ สังคมแล้ววัฒนธรรม กล่าวคือเป็นที่รองรับผู้คนหลากหลายได้แก่คนเมืองคนไทยกลุ่มต่างๆจากเชียงตุงและรัฐฉาน สิบสองปันนา หลวงพระบาง ล้านช้างพ่อค้าชาวจีนจากเมืองบางกอก จีนฮ่อจากยูนนาน แวกอินเดีย ฝรั่งเศส มิชชันนารี ชุมชนแห่งนี้จึงมีผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างผสมผสานหลายศาสนา

โดยได้รับการสนับสนุนที่จะทำการอนุรักษ์ จากการที่ประธานชุมชนบ้านวัดเกตกล่าวว่า ชุมชนยังมีแผนที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรมของชุมชน สร้างทำเรือ

ข้ามฟากเหมือนในอดีต รวมทั้งพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง เนื่องจากชุมชนย่านวัดเกต เป็นชุมชนที่เก่าแก่ และมีความสำคัญของเมืองเชียงใหม่

รูปที่ 3.62 ชุมชนหัตถกรรมหยาธา (ย่านวัวลาย)

รูปที่ 3.63 ชุมชนย่านวัดเกต

3.3 การจราจรและการขนส่งสาธารณะ

การศึกษาด้านการจราจรภายในนครเชียงใหม่ มีความสำคัญยิ่งต่อการเชื่อมโยงในการวิเคราะห์การกำหนดเส้นทางถนนคนเดิน โดยเฉพาะที่ตั้งของถนนคนเดินที่จะต้องอยู่ในพื้นที่ที่ค่อนข้างมีกิจกรรมหนาแน่น เมื่อเกิดความหนาแน่นในพื้นที่ก็ย่อมแสดงให้เห็นว่าเป็นจุดที่ดึงดูดให้ผู้คนเดินทางเข้าไป ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นศูนย์กลางธุรกิจและการค้าของเมือง

เมื่อมีการปิดถนนเพื่อให้คนเดิน อาจส่งผลกระทบต่อจราจรหรือพื้นที่ใกล้เคียงในตอนแรกของการดำเนินงาน ดังนั้นการศึกษาด้านการจราจรถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่สามารถกำหนดเวลาและหาแนวทางในการรองรับการเชื่อมโยงพื้นที่ที่จอดรถ จุดบริการขนส่งสาธารณะ จุดค้นทาง - ปลายทาง เป็นการวางแผนจัดการจราจรเพื่อที่ให้บริการที่บริเวณที่กำหนดเป็นเส้นทางถนนคนเดิน มีความคล่องตัวของการจราจร และช่วยลดปัญหาจราจร ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการนำไปสู่การพัฒนาเมืองโดยมีกลยุทธ์วางแผนในการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิม วิถีชีวิต กิจกรรมของผู้อาศัยในเมือง และเสริมบทบาทใหม่ของรูปแบบถนนคนเดินทดแทน

ดังนั้น การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเส้นทางถนนคนเดินในนครเชียงใหม่ จึงเกิดขึ้นเพื่อแสวงหาโอกาสและความเป็นไปได้ในการพัฒนานครเชียงใหม่ ให้มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยสอดคล้องกับการจราจรและการขนส่งสาธารณะที่ส่งเสริมรูปแบบถนนคนเดินซึ่งจำเป็นต้องทราบข้อมูลเบื้องต้นของการจราจรและการขนส่งสาธารณะ ดังนี้

3.3.1 ภาพรวมโครงข่ายระบบถนน

โครงข่ายถนนมีลักษณะผสมกันระหว่างแบบตารางกริด ถนนวงแหวนและถนนรัศมี โดยบริเวณเขตอนุรักษณ์เมืองเก่าใจกลางเมือง มีลักษณะโครงข่ายถนนเป็นแบบตารางกริด (Grid Network) เป็นระบบที่สามารถกระจายการเดินทางไปยังพื้นที่ส่วนต่างๆ ของเมืองเก่าได้เป็นอย่างดี โดยมีถนนรอบกำแพงเมืองที่เป็นถนนรวบรวมและจ่ายการจราจรเข้าสู่ถนนรัศมี(Radial Network) ถนนรัศมีเป็นถนนที่เชื่อมระหว่างถนนรอบกำแพงเมืองเก่ากับชุมชนรอบนอก ส่วนรอบๆ เมืองจะมีถนนวงแหวน (Ring Network) เป็นถนนล้อมเมืองเชื่อมถนนรัศมีแต่ละเส้นทางเข้าด้วยกัน ถนนวงแหวนยังไม่เชื่อมบรรจบอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากถูกโครงสร้างขนาดใหญ่ของสนามบินและพื้นที่ทหารทางตะวันตกขวางไว้ แต่จัดว่าเป็นถนนซูเปอร์ไฮเวย์ที่จะนำการสัญจรสู่จังหวัดอื่นในภาคด้วย แต่ปัจจุบันได้มีการสร้างถนนวงแหวนรอบนอกเพิ่มเพื่อเลี่ยงเมือง รวมทั้งมีการขุดอุโมงค์เป็นทางผ่านเลี่ยงสี่แยก คาดว่าเมื่อการก่อสร้าง โดยรวมเสร็จเรียบร้อย อาจจะช่วยลดปัญหาการจราจรในเมืองให้เบาบางลงได้

ถนนรัศมีทำให้เกิดการพัฒนาตามแนวถนน (Ribbon Development) ซึ่งประชาชนที่เดินทางเข้าออกจากเมืองจำเป็นต้องใช้เส้นทางเหล่านี้ ก่อให้เกิดการจราจรติดขัดมาขังบริเวณจุดที่มีการตัดกันของถนนรัศมีกับถนนวงแหวนและถนนภายในเมือง

3.3.2 ลักษณะทางกายภาพ ของถนนภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ระบบถนน ลักษณะถนนภายในเทศบาลนครเชียงใหม่ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ลำดับด้วยกัน คือ

1) ถนนสายหลัก มีผิวการจราจรกว้าง 8-12 เมตร ได้แก่ ถนนท่าแพ ถนนช้างม่วย ถนนวิชยานนท์ ถนนช้างคลาน ถนนเจริญประเทศ ถนนวังสิงห์คำ (เรียบแม่น้ำปิง) ถนนลอยเคราะห์ เป็นต้น และถนนส่วนใหญ่วางตัวในแนวตะวันออกและการจราจรตะวันตก ทำหน้าที่ทั้งคอยเชื่อมต่อ จ่ายแจกสู่ถนนสายอื่นๆ

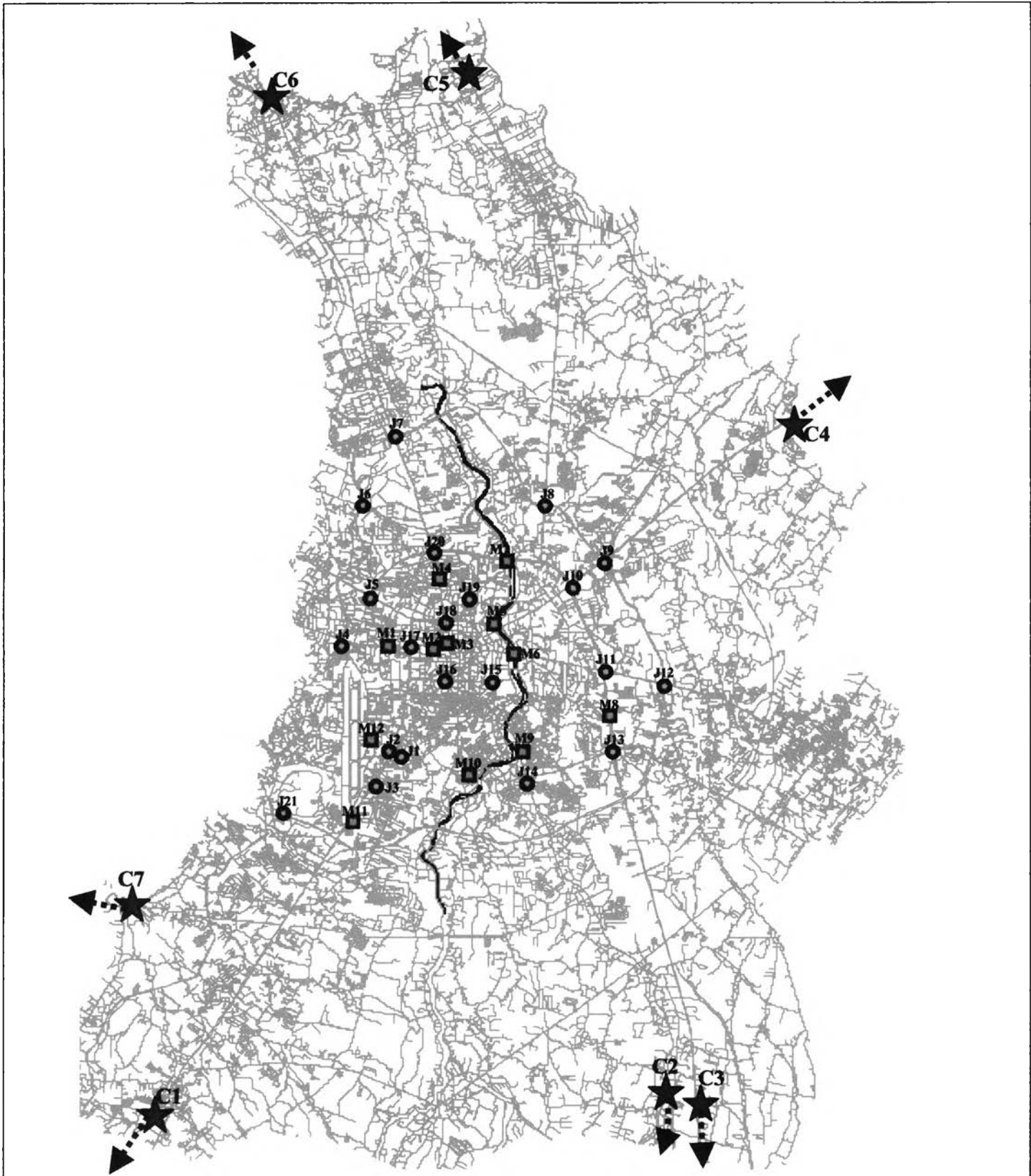
2) ถนนสายรอง มีผิวการจราจรกว้าง 8-10 เมตร ได้แก่ ถนนราชวงศ์ ถนนท้ายวัง ถนนกำแพงดิน ถนนสิทธิวงศ์ เป็นต้น ถนนส่วนใหญ่คอยทำหน้าที่เชื่อมต่อจากถนนสายหลักและใช้เป็นเส้นทางสู่พื้นที่อื่นๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ย่านการค้า (บริเวณตลาดวโรรส ตลาดต้นลำไย ตลาดไนท์บาร์ชา ถนนท่าแพ)

3) ถนนสายย่อย ถนนซอย มีผิวการจราจร 4-8 เมตร ลักษณะขาดการวางแผน เป็นถนนที่มีลักษณะคดเคี้ยวและแคบ ลำบากต่อการสัญจร ทำให้การจราจรเบาบาง เนื่องจากถนนซอยเหล่านี้สร้างขึ้นตามแนวการเดินทางเท้า ทางเวียนของคนในสมัยก่อน ขาดการวางแผนล่วงหน้า เป็นลักษณะของถนนในเมืองเชียงใหม่ ได้แก่ ถนนท่าแพ ซอย 1-6 ถนนช้างม่วยซอย 1-3 เป็นต้น ทำหน้าที่คอยสำหรับการสัญจรภายในและเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก

4) ทางเดินเท้า ส่วนใหญ่จะพบบริเวณสองฝั่งของถนนของถนนสายหลักและถนนสายรอง แต่ในถนนซอยจะไม่ปรากฏทางเท้าให้เห็นมากนัก คงเป็นเพราะถนนเหล่านี้สร้างมานาน มีลักษณะแคบอยู่แล้ว หากสร้างทางเท้าเพิ่มจะเป็นการยากลำบาก เป็นอุปสรรคต่อการสัญจรยานพาหนะ

3.3.3 คุณลักษณะด้านการจราจร

การสำรวจข้อมูลปริมาณการจราจรในเมืองเชียงใหม่ จำแนกออกเป็นปริมาณการจราจรที่เข้าสู่ทางแยกที่สำคัญในเขตเมือง ใช้สัญลักษณ์ (J) โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 21 จุด ปริมาณการจราจรบนถนนสายหลักในเขตเมือง ใช้สัญลักษณ์ (M) โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 12 จุด ซึ่งจุดสำรวจทั้งหมดต้องครอบคลุมพื้นที่ในเขตเมืองดังแสดงแสดงในรูปที่ 3.6 (ข้อมูลสำรวจปี 2548)

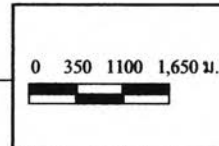
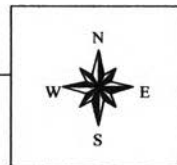

แผนที่ 3.6 จุดสำรวจปริมาณการจราจรในเมืองเชียงใหม่

วิทยานิพนธ์ : แนวทางการพัฒนาเส้นทางถนนคนเดินในนครเชียงใหม่
 สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

สัญลักษณ์

- จุดสำรวจ
- จุดสำรวจบนถนนสายหลัก (ในเขตผังเมืองรวม)
- ★ จุดสำรวจบนถนนสายหลัก (ในเขตนอกเมือง)

1) ปริมาณการจราจรเขตเมืองในช่วงชั่วโมงที่เร่งด่วน

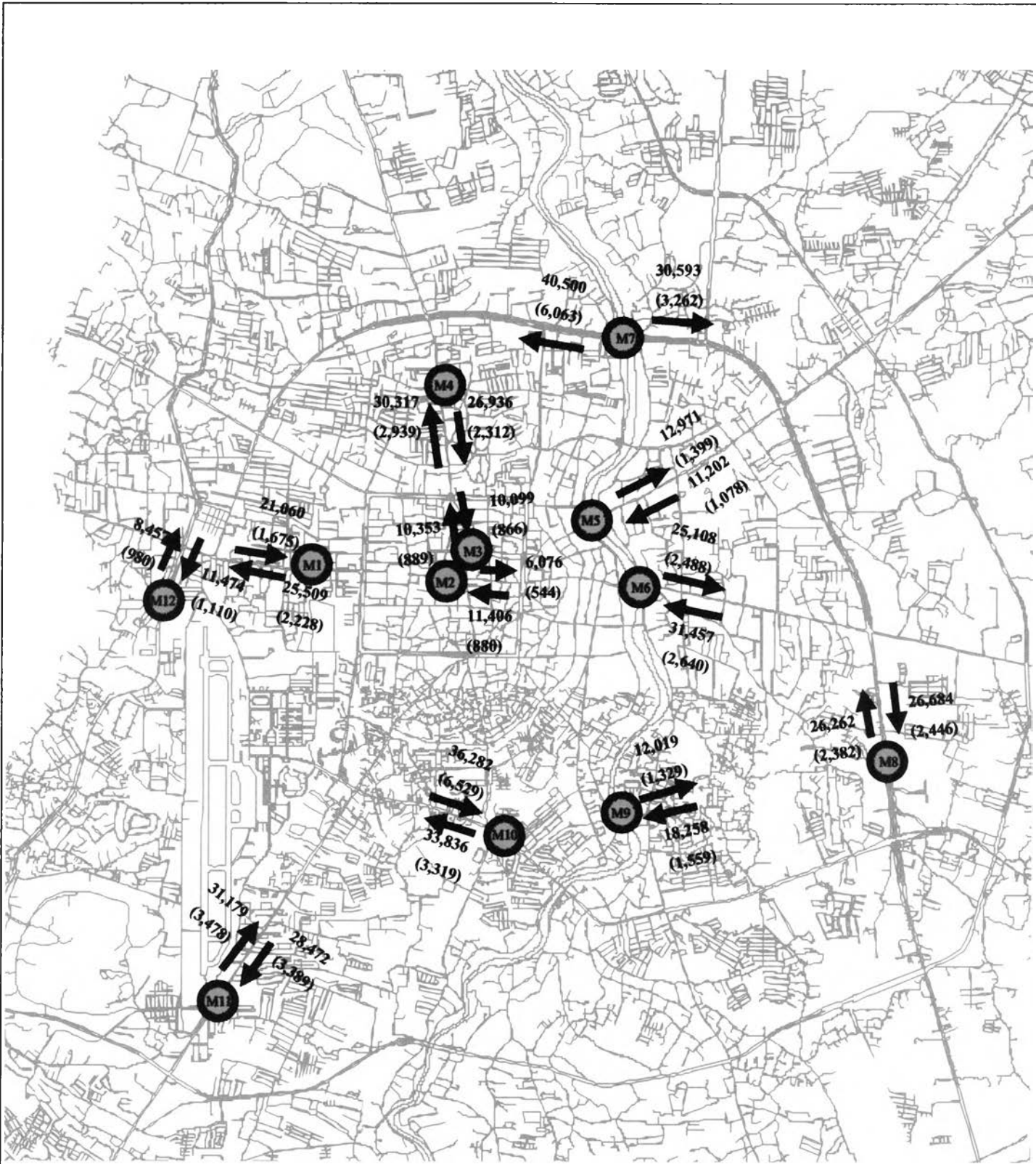
จากการวิเคราะห์พบว่า ในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนเช้าปริมาณการจราจรบนถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ ณ จุดสำรวจบริเวณสะพานป่าตัน มีค่าสูงสุด 5,659 คัน/ชั่วโมง รองลงมาคือถนนมหิดล บริเวณเชียงใหม่แลนด์ มีสภาพการจราจร 5,208 คัน/ชั่วโมง ส่วนในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนเย็น จุดที่มีปริมาณการจราจรสูงสุดคือบริเวณเชียงใหม่แลนด์ 9,354 คัน/ชั่วโมงรองลงมาคือสะพานป่าตัน 6,310คัน/ชั่วโมง ดังแสดงในตารางที่ 3.4 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงปริมาณการจราจรรายชั่วโมงของถนนเขตเมืองแสดงดังแผนที่ 3.7

ตารางที่ 3.4 ปริมาณการจราจรในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนรวม 2 ทิศทางบนถนนสายหลักในเขตผังเมืองเชียงใหม่

จุดสำรวจ	ชื่อถนน	บริเวณ	ปริมาณการจราจรช่วงเร่งด่วนเช้า (08.00-09.00 น.) (คัน)	ปริมาณการจราจรช่วงเร่งด่วนเย็น (17.00-18.00 น.) (คัน)
M1	ถนนสุเทพ	รพ.สวนดอก	3,520 (7.56%)	3,845 (8.22%)
M2	ถนนราชดำเนิน	สกอ.เมือง	1,231 (7.04%)	1,288 (7.37%)
M3	ถนนพระปกเกล้า	วิทยาลัยอาชีวะ	1,364 (6.67%)	1,596 (7.80%)
M4	ถนนโชคนา	สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	4,125 (7.20%)	4,950 (8.65%)
M5	ถนนแก้ววรัฐ	สะพานนครพิงค์	1,275 (5.27%)	2,468 (10.21%)
M6	ถนนเจริญเมือง	สะพานวรัฐ	4,019 (7.11%)	4,777 (8.45%)
M7	ถนนชูปเปอร์ไฮเวย์	สะพานป่าตัน	5,659 (7.96%)	6,310 (8.88%)
M8	ถนนเชียงใหม่-ลำปาง	รร. ไทยวิจิตรศิลป์	4,217 (7.96%)	4,685 (8.85%)
M9	ถนนเชียงใหม่-ลำพูน	สะพานเมืองราช	2,412 (7.97%)	2,786 (9.20%)
M10	ถนนมหิดล	เชียงใหม่แลนด์	5,208 (7.43%)	9,354 (13.34%)
M11	ถนนเชียงใหม่-หางดง	ขนส่งจังหวัด	5,032 (8.44%)	5,589 (9.37%)
M12	ถนนเข้า-ออกสนามบิน	หน้ากองบิน 41	1,696 (8.51%)	1,681 (8.43%)

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ปี พ.ศ.2548

หมายเหตุ (%)* คือ สัดส่วนปริมาณการจราจรชั่วโมงเร่งด่วนกับปริมาณการจราจรรวมทั้งวัน (6.00-22.00 น.)

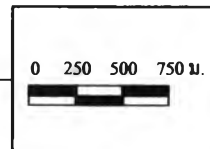
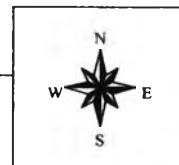

แผนที่ 3.7 ปริมาณการจราจร ในเขตเมืองเชียงใหม่ (หน่วยเป็นคันต่อวัน)

วิทยานิพนธ์ : แนวทางการพัฒนาเส้นทางถนนคนเดินในนครเชียงใหม่
 สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

สัญลักษณ์

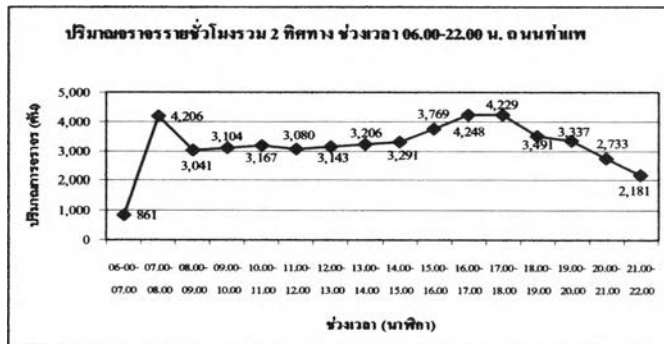
 จุดสำรวจ

2) ลักษณะการกระจายการจราจรรายชั่วโมง

แผนภูมิที่ 3.1-4 แสดงลักษณะการกระจายปริมาณการจราจรในช่วงเวลาต่างๆ ของตัวแทนถนนสายหลักของถนนวงแหวนรอบใน ถนนในเขตเมือง และถนนในเขตคูเมือง จากกราฟจะเห็นว่า ชั่วโมงเร่งด่วนเช้าและเย็นจะอยู่ที่เวลา 07-08 และ 17-18 น. ตามลำดับ

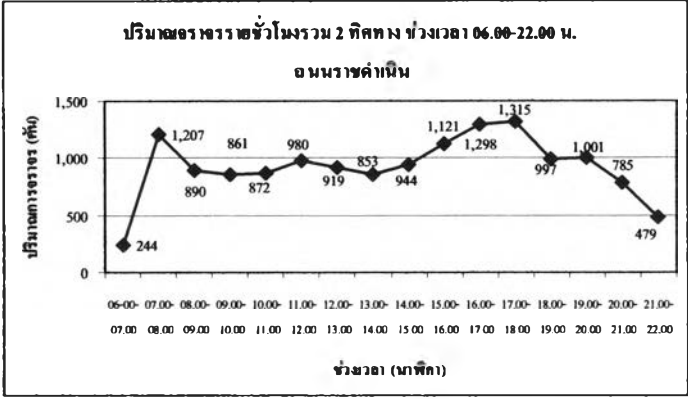
แผนภูมิที่ 3.1 ลักษณะการกระจายปริมาณการจราจรของถนนวงแหวนสายหลัก

แผนภูมิที่ 3.2 ลักษณะการกระจายปริมาณการจราจรของถนนวงแหวนสายหลักเขตเมือง

แผนภูมิที่ 3.3 ลักษณะการกระจายปริมาณการจราจรของถนนรอบคูเมือง

แผนภูมิที่ 3.4 ลักษณะการกระจายปริมาณการจราจรของถนนในเขตคูเมือง

รูปที่ 3.64 การสัญจรบริเวณถนนช่วงเมรุ ช่วงเช้า

รูปที่ 3.65 การสัญจรบริเวณถนนช่วงเมรุช่วงสาย

รูปที่ 3.66 การสัญจรบริเวณถนนวิษขานนท์ (สามแยกโรงพยาบาลเทศบาล) ช่วงเช้า

รูปที่ 3.67 การสัญจรบริเวณถนนวิษขานนท์ช่วงสาย

รูปที่ 3.68 การสัญจรบริเวณถนนไพบรณีย์

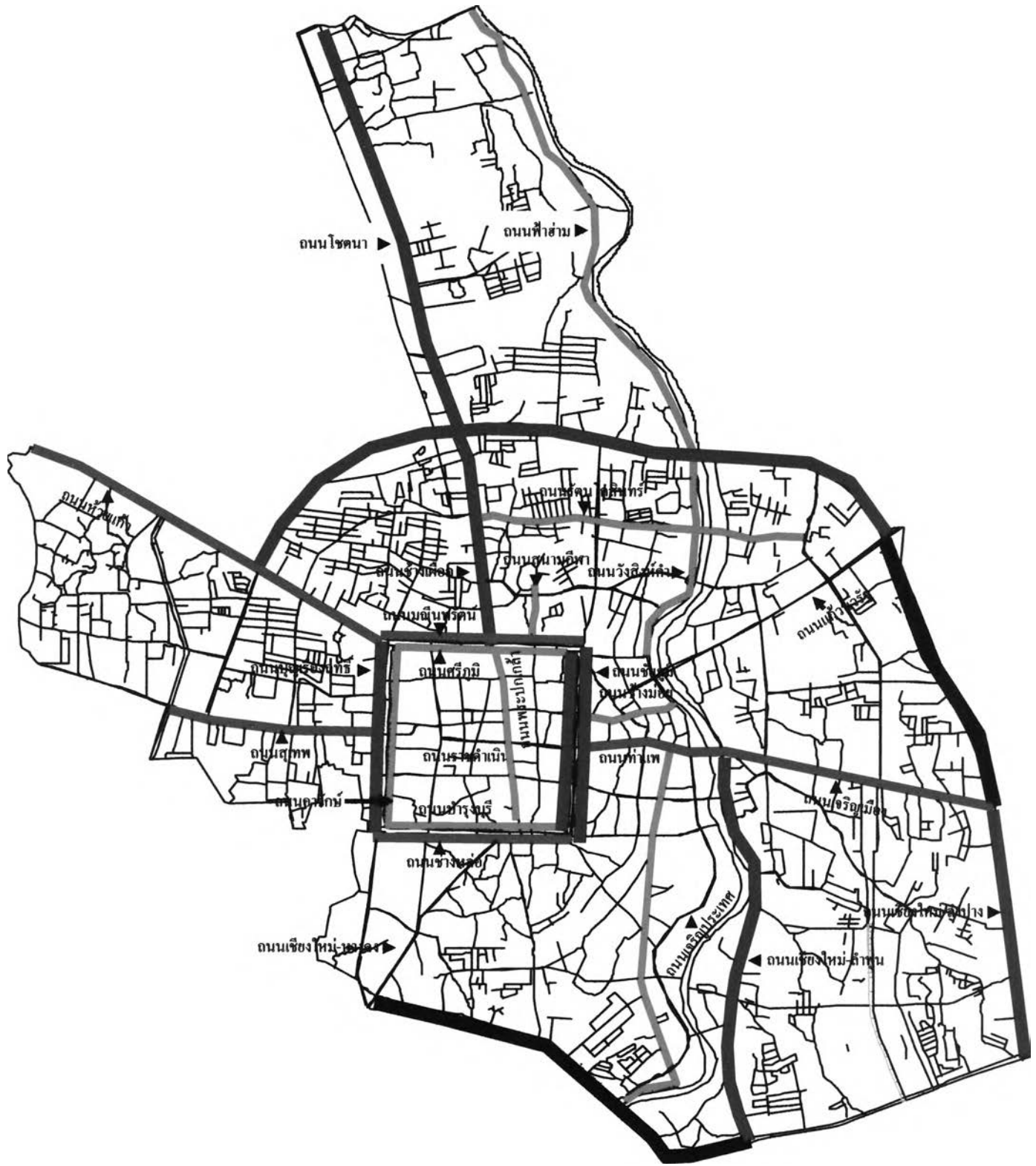
รูปที่ 3.69 การสัญจรบริเวณถนนบำรุงบุรี

รูปที่ 3.70 การสัญจรบริเวณถนนช้างคลานช่วงกลางวัน

รูปที่ 3.71 การสัญจรบริเวณถนนช้างคลานช่วงกลางคืน

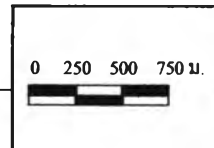
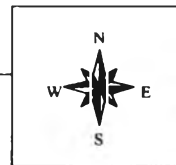

แผนที่ 3.8 ปริมาณการจราจรในเทศบาลนครเชียงใหม่ (หน่วยเป็นคันต่อชั่วโมง)

วิทยานิพนธ์ : แนวทางการพัฒนาเส้นทางถนนคนเดินในนครเชียงใหม่
 สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่

3.3.4 ลักษณะระบบขนส่งมวลชนในปัจจุบัน

ปัจจุบันเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้ร่วมกับหน่วยงาน ขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์ถ่านนา เคนรถจำกัด และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้ร่วมมือกันในการดำเนินงานและจัดตั้ง ขสขม. (รถบริการขนส่งมวลชนเชียงใหม่) ขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยได้เปิด การเดินรถ ขสขม. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 เป็นต้นมา

จากการที่นครเชียงใหม่เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่สำคัญระดับประเทศ ซึ่งที่ผ่านมาได้เกิด ปัญหาในการจัดระบบขนส่งมวลชนที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาแล้ว ไม่สามารถนั่งรถไปเที่ยวไหนได้ สะดวกสบายรวมถึงประชาชนชาวเชียงใหม่ต้องการระบบขนส่งมวลชน จึงเห็นควรต้องมีการจัดการ แก้ไขปัญหาขนส่งมวลชนขึ้นในเมืองใหญ่ที่เป็นเมืองหลวงสำคัญ เช่น นครเชียงใหม่ เท่าที่ผ่านมา เชียงใหม่มีการพัฒนาในหลายๆ ด้านแต่ยังขาดระบบขนส่งมวลชน ดังนั้นเชียงใหม่ก็จะได้มีการ พัฒนาและเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยให้มีการทำงานไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาให้สอดคล้องไป กับการพัฒนาที่มีแผน และมีเจตนาที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลรวมถึงให้เป็นไปตามความ ต้องการของประชาชนด้วย ซึ่งต้องการที่จะช่วยลดมลพิษ ลดการใช้รถส่วนตัว และบริการประชาชน ให้ทั่วถึง โดยต้องการให้โครงการดังกล่าวดำเนินไปอย่างยั่งยืน และต้องการให้ประชาชนชาว เชียงใหม่เปลี่ยนพฤติกรรมการใช้รถส่วนตัวกลับมาใช้บริการขนส่งมวลชนแทน

3.4 แผนพัฒนาฯ ปัจจุบันกับโครงการถนนคนเดินในนครเชียงใหม่

โดยปัจจุบันได้เข้าสู่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) มีการดำเนินการต่อเนื่องจาก แผนฯ ฉบับที่ 8 ในแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม และ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยที่สำคัญใน แผนฯ ฉบับที่ 9 ได้บัญญัติแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ

เทศบาลนครเชียงใหม่ ได้มีการจัดโครงการถนนคนเดินขึ้นในปี 2545 โดยเป็นการสอดคล้อง กับแผนพัฒนาเมืองแล้ว ยังสามารถปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่นได้ ทั้งในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนในเมือง ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการกระตุ้นเศรษฐกิจ ชุมชน

3.5 แนวทางการพัฒนาของเทศบาลนครเชียงใหม่ในปี 2548

เทศบาลนครเชียงใหม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ ดังนี้ “เชียงใหม่ เมืองน่าอยู่ เพื่อพัฒนาธรรม นำด้วยธรรมาภิบาล บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน” คือ เชียงใหม่จะเป็นเมืองน่าอยู่ที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า

เป็นของตนเอง ประกอบด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยในทุกกระบวนการ

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาที่มีผลต่อเส้นทางถนนคนเดิน มีดังนี้

- พัฒนาระบบการจราจรและการขนส่งภายในเขตเทศบาล
- พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพระบบสาธารณูปการและสาธารณูปโภค
- ส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของเมืองเชียงใหม่
- ลดปริมาณและควบคุมมลพิษทางอากาศและเสียง
- รณรงค์สร้างจิตสำนึก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมและพัฒนาด้านการค้า การบริการ การท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม
- อนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม
- อนุรักษ์และปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี จริยธรรม คุณธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) นโยบายผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่

- อนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี และส่งเสริมให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเมือง
- ควบคุมดูแลและสนับสนุนธุรกิจด้านการบริการ และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน
- ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่ ให้เผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวางจนถึงระดับนานาชาติ
- ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ที่เป็นย่านเศรษฐกิจสำคัญของเมือง
- ปรับปรุงทางเดินเท้าให้สวยงามพร้อมปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา
- ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของแม่โป่งคลองแม่ข่า และแหล่งน้ำสาธารณะในเขตเมืองให้มีสภาพดี
- กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ โดยการสร้างระบบติดตามตรวจสอบระดับมลพิษในอากาศ ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการควบคุมการกระทำที่จะก่อให้เกิดมลพิษในอากาศ
- ปรับปรุงผิวการจราจรของถนน ตรอก ซอยในเมืองเชียงใหม่ให้ได้มาตรฐานเพื่อให้การสัญจรไปมาของประชาชนเป็นไปอย่างโดยสะดวก

- ก่อสร้างปรับปรุงระบบทางเดินเพื่อให้มีทางขึ้นลงสำหรับคนพิการ และทางลาดสำหรับจักรยานใช้ร่วมกัน
- จัดให้มีระบบขนส่งมวลชนที่ได้มาตรฐาน โดยจัดตั้งระบบรถเมล์ (รถ巴士ขนาดกลาง) และการพัฒนาควบคู่กับระบบรถสี่ล้อแดงเดิม